

NÉBIH

Erdészeti Igazgatóság
Erdőtervezési és Természetvédelmi Osztály
1023 Budapest, Frankel Leó utca 42-44.

JÓSVAFŐI ERDŐTERVEZÉSI KÖRZET KÖZJÓLÉTI FEJLESZTÉSI TERVE

2 0 1 4

Tervező: Dávid József

Osztályvezető: Czirok István

Igazgató: Wisnovszky Károly

Veszprém, 2014. október

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető.....	3
2. Az erdő igénybevétele, látogatásának általános szabályai.....	4
3. A körzet erdőterületének állapota és kezelésének közjóléti vonatkozásai	6
4. A körzet közjóléti szempontú vizsgálata.....	11
4.1. Turisztikai vonzerők	11
4.2. A körzet látogatottsága, idegenforgalmi adatok.....	12
4.3. A közjóléti tevékenység általános értékelése.....	13
4.4. Közjóléti létesítmények.....	15
4.5. Közjóléti feltárás	29
4.5.1. Közforgalmú erdészeti magánutak.....	29
4.5.2. Turistautak.....	29
4.5.3. Tematikus nyomvonalak	30
4.5.4. Kerékpáros nyomvonalak.....	36
4.5.5. Lovastúra nyomvonalak	36
5. Erdészeti közjóléti fejlesztési program	38
5.1. A turizmus fogalma, erdőt érintő formái.....	38
5.2. A körzet erdészeti közjóléti fejlesztése.....	38
5.2.1. Általános fejlesztési célok.....	38
5.2.2. Közjóléti létesítmények fejlesztési javaslatai.....	39
5.2.3. Megszüntetendő közjóléti létesítmények	44
5.2.4. Tervezett turisztikai vonzerők	44
5.2.5. Közjóléti feltáró-hálózat fejlesztési javaslatai.....	46
5.2.6. Az erdőgazdálkodás közjóléti szempontú változtatásainak javaslata	49

Térképmelléklet

Jósvafői erdőtervezési körzet közjóléti fejlesztési terve
- Átnézeti térkép (északi rész, déli rész)

1. Bevezető

*Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (továbbiakban: Evt.) 37. § (2) bekezdése szerint az erdők és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületek közjóléti funkciójának fejlesztése és összehangolása érdekében erdőtervezési körzetenként **közjóléti fejlesztési tervet** kell készíteni, amelyben „a fejlesztési irányokat kiemelten a meglévő turistautak, a lovaglás és kerékpározás célját szolgáló utak által előidézett közjóléti igényekre figyelemmel kell megtervezni” [Evt. 37. § (3) bekezdés].*

Az erdők közjóléti szerepe nem csupán az erdő látogatásához és a szabadidő eltöltéséhez szükséges feltételek megteremtését jelenti, amely a közjóléti tevékenység által válik valóra, hanem az erdei közjólét az erdő társadalmi (közösségi) jólétben betöltött szerepét is, amely az emberi léthez méltó feltételek fenntartásához járul hozzá egyre jelentősebb mértékben.

Az erdő a legmagasabb szervezettségi szintű szárazföldi ökoszisztéma, amely az általánosan ismert szénmegkötő, oxigéntermelő tulajdonságai mellett a természet számtalan olyan elemének biztosítja az életfeltételeit, amelyek eltűnése nehezen megjósolható folyamatok kiindulása lehet. Emellett az erdő védi többek között a vízbázisokat, a településeket, utakat, csökkenti az eróziót és nem utolsósorban nyersanyagot termel és munkahelyeket teremt, amelynek egyre nagyobb szerepe lesz a vidék lakosság-megtartó erejében. Ennek a társadalmi szerepvállalásnak csak egyik szegmensével, az erdőben végzett közjóléti tevékenységgel foglalkozunk kiemelten a Jósvalói erdőtervezési körzet közjóléti fejlesztési tervében.

A közjóléti fejlesztési terv a társadalom számára tájékoztatást ad a körzet közjóléti állapotáról és az érintettekkel egyeztetett közjóléti fejlesztések erdészeti hatóság által javasolt irányairól. Közjóléti szempontból vizsgálja és értékeli a körzet erdőállományát, annak kezelését és a jelenlegi közjóléti tevékenységet. Meghatározza a közjóléti fejlesztési programot, javaslatot tesz a meglévő közjóléti létesítmények fejlesztésére vagy felszámolására, illetve újak létesítésére.

Az erdőterületek közjóléti funkciójának ellátása szempontjából szerepe van az erdőterületek közjóléti feltárásának is, ezért a terv foglalkozik az erdőtervezési körzet erdeit érintő turistaút hálózattal, a kerékpáros- és lovas túra nyomvonalakkal, azok fejlesztési lehetőségeivel.

A dokumentációban elhelyezett fotók a 2013. évi állapotokat mutatják.

2. Az erdő igénybevétele, látogatásának általános szabályai

Az alábbiakban az erdőben elhelyezett/tervezett közjóléti létesítményekkel és az erdő látogatásával kapcsolatos **általános szabályozást** foglaljuk össze az Evt. és annak végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (továbbiakban: Vhr.) alapján.

A **közjóléti létesítmények** közjóléti berendezések elhelyezésével kialakított *erdészeti létesítménynek*¹ tekintendők, melyek hozzájárulnak az erdőt látogatók egészségének megőrzéséhez, tudásuk gyarapításához, a sportolás és a rendszeres testedzés lehetőségének biztosításához. Közjóléti létesítmény létesítéséhez, bővítéséhez, felújításához stb. az erdészeti hatóság engedélye szükséges. Közjóléti létesítmény létesítésének engedélyezése során jelenleg az *erdő igénybevétele*² vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Az Evt. szerint néhány kivételtől eltekintve **kizárólag a közérdekkel összhangban**, a közcélok érdekében lehet erdőterületet igénybe venni. Az ingyenesen használható közjóléti létesítmények esetében a közérdekűség az erdő hármasköréből adódóan adott, más létesítmények esetében a közérdekűséget jogszabály, vagy az önkormányzati rendelettel elfogadott helyi településrendezési terv testesíti meg.

Az *erdőben*³ és az *erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületeken*⁴ elhelyezett közjóléti létesítményekről az erdészeti hatóság nyilvántartást vezet. Az erdészeti hatóság közjóléti nyilvántartása egyben alapját képezi a közjóléti létesítmények támogatásának, ezért is fontos, hogy minden létesítmény bekerüljön a nyilvántartásba és a létesítmény állapotában bekövetkező változások (pl. berendezések darabszámának változása, stb.) bejelentésre és átvezetésre kerüljenek.

Aki az erdőben nem erdőgazdálkodással összefüggő tevékenység céljából tartózkodik, az Evt. megfogalmazása szerint az **erdő látogatójának**⁵ minősül. Másként rendelkező jogszabály (pl. természetvédelmi, honvédelmi, stb.), vagy időlegesen elrendelt korlátozás hiányában **az erdőben üdülés, sportolás, kirándulás céljából gyalogosan, emberi erővel hajtott kerékpárral, lóval, valamint az erdészeti feltáró hálózat részein sport vagy turisztikai célú, lóval vontatott járművel bárki saját felelősségére ott tartózkodhat.** Az erdő látogatója az erdőben és az erdészeti létesítményekben nem okozhat kárt és csak indokolt esetben zavarhatja mások pihenését vagy az erdőgazdálkodási tevékenységet. Az erdőgazdálkodó az erdő látogatójától díjat nem kérhet, azonban jogosult felmerült kárának megtérítésére. Az erdőgazdálkodó köteles az erdőgazdálkodási tevékenysége során megrongálódott közjóléti létesítményt rendeltetésszerű használatra alkalmassá tenni, eredeti állapotába visszaállítani.

Az erdő látogatásakor az *erdősítés* területe (míg a faállomány átlagosan a két méteres magasságot el nem éri) és az *erdőrezervátum* magterülete gyalogosan, kerékpárral és lóval csak a kijelölt úton vehető igénybe. A *kiépített parkerdei utat* lovaglás céljára kizárólag akkor lehet igénybe venni, ha az a lovaglás céljára ki van jelölve. A kiépített parkerdei utat lóval vontatott járművel nem szabad igénybe venni.

Az erdőben látogatás céljából járművel – ideértve a nem sport vagy turisztikai célú, lóval vontatott járművet, valamint a nem csak emberi erővel hajtott kerékpárt is – közlekedni csak az arra kijelölt úton és csak saját felelősségre szabad.

¹ Evt. 15. §, Vhr. 1. §

² Evt. 77-82. §, Vhr. 54. §

³ Evt. 6. §

⁴ Evt. 13. § (1) alapján: tisztás, rakodó, vadföld, erdei tó, csemetekert, cserjés stb.

⁵ Az erdő látogatásának szabályairól az Evt. 91-96. §-ai rendelkeznek.

Erdőben quaddal, terep-motorkerékpárral, segédmotoros kerékpárral, valamint motorkerékpárral közlekedni tilos.

Az erdőben 24 órát meghaladó tartózkodás, sátrazás illetve sportrendezvények szervezése, turistaút és ideiglenes elárusítóhely kialakítása csak az erdőgazdálkodó hozzájárulásával történhet.

Az erdőgazdálkodó figyelmeztető táblák kihelyezésével, valamint a helyben szokásos módon **korlátozhatja az erdő látogatását**, amennyiben az a látogató testi épségét vagy az erdőgazdálkodási munkákat veszélyezteti. A vadászat időtartamára az erdő látogatásának korlátozását a vadászatra jogosult kezdeményezheti az erdőgazdálkodónál.

Az erdő látogatója csak a kialakított tűzrakóhelyen gyűjthet tüzet a tűzvédelmi rendelkezések betartásával. Fokozott tűzveszély⁶ időszakában, a kialakított tűzrakóhelyen, valamint az erdőn kívül, annak 200 méteres körzetében is tilos tüzet gyújtani. A tűzgyújtási tilalom idején az erdészeti hatóság korlátozhatja vagy megtilthatja az erdőben való tartózkodást is.

Tilos az erdőben élő fáról, cserjéről lombot, gallyat levágni, mohát gyűjteni. Állami területen – ha más jogszabály nem korlátozza, tiltja (pl. védett faj) – naponta, személyenként legfeljebb 2kg gomba, vadgyümölcs, gyógynövény (egyéni szükségletet meg nem haladó mennyiség, amely kereskedelmi forgalomba nem hozható) gyűjthető.

Tilos az erdőben és a közforgalom elől elzárt erdei utakon az erdő látogatójának motorfűrész, 0,5kg-nál nagyobb fejtömegű fejszét, 30cm-nél hosszabb vágólapú fűrész magánál tartani.

Amennyiben az erdő látogatója az erdőt veszélyeztető vagy károsító cselekményt követ el, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet jogosult az elkövető ellen eljárást kezdeményezni, továbbá jogosult a törvényekben⁷ meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazására (igazoltatás, jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása, tetten ért személy visszatartása, feltartóztatása, ruházat, csomag és jármű átvizsgálása).

⁶ A fokozott tűzveszély időszakában elrendelt tűzgyújtási tilalmat és annak feloldását az erdészeti hatóság honlapján, két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban közli.

⁷ Evt. 98. §, 2012. évi CXX. tv. 11-21. §

3. A körzet erdőterületének állapota és kezelésének közjóléti vonatkozásai

A fejezetben közjóléti szempontból vizsgáljuk a körzet erdőterületeinek állapotát és az erdőállományok kezelését.

A Jósvalői erdőtervezési körzet Jósvalő és további 10 település teljes közigazgatási területére terjed ki. A körzetet alkotó 11 település közigazgatási területe összesen 16.281 ha.

A körzetben 10.363 ha erdőterület található az Országos Erdőállomány Adattár nyilvántartása szerint, amely **63,7%-os erdősültség**nek felel meg. Figyelembe véve a körzet területének domborzati viszonyait és erdőtenyészet számára való alkalmasságát, valamint alacsony beépítettségét, a terület erdővel való ellátottsága jó. Az erdősültség aránya meghaladja az ország 20,8%-os erdősültségének háromszorosát, így az ország egyik legerdősültebb erdőtervezési körzetének számít.

Az erdőtervezési körzet az alábbi települések területét foglalja magába:

Település	Közig. terület (ha)	Lakosságszám (fő)	Erdőterület (ha)	Erdősültség (%)
Aggtelek	4 381,7	586	3 265,8	74,5
Égerszög	1 077,1	50	627,6	58,3
Imola	1 812,1	86	1 292,1	71,3
Jósvalő	2 154,8	246	1 367,3	63,6
Kánó	1 377,5	171	912,3	66,2
Szinpetri	971,2	247	543,5	56,1
Szölösardó	1 066,4	115	435,9	40,9
Teresztenye	869,5	27	597,6	68,8
Tornakápolna	401,7	15	155,2	38,6
Trizs	1 025,4	208	691,1	67,4
Zubogy	1 143,5	577	474,6	41,5
Összesen:	16 280,9	2 328	10 362,9	63,7

Megjegyzés: a lakosságszám a KSH 2013. január 1-i adatait mutatja.

A magas erdősültség mellett egyes települések területén belül eltérések vannak, hiszen míg a legerdősültebb Aggtelek közigazgatási határának 74,5%-át borítják erdők, addig a legkevésbé erdősült település, Tornakápolna határának 38,6%-os részén találunk erdők, ám még ez az erdősültségi mutató is megközelíti az ország erdősültségének kétszeresét. Az erdősültség magas arányának köszönhetően a mezőgazdasági területek aránya a körzetben az országos átlaghoz viszonyítva nagyon alacsony (szántó 15,0%, gyepek 19,5%). A körzet népsűrűsége (14 fő/km²), az országos átlagnak (107 fő/km²) csak egy hetede. Az 1000 lakosra jutó erdőterület 4.439 ha, ugyanez az arány országosan 195 ha/1000 fő.

Az erdőtervezési körzet erdőterületének 84,0%-a (8.702 ha) **állami tulajdonú**, melyből 5.572 ha területen az ÉSZAKERDŐ Zrt. Jósvalő-Tornai Erdészeti Igazgatósága, 2.302 ha területen pedig a Sajóvölgyi Erdészeti Igazgatósága gazdálkodik. Az állami tulajdonú erdőkből jelentős terület, 950 hektár (10,9%) az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében van. Állami területeken gazdálkodó szervezet még a Magyar Közút Nonprofit Zrt. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága, amely 6 ha erdőt kezel. Országos átlagban az állami tulajdonú területek aránya 55,7%, melyhez képest az állami tulajdon aránya kiemelkedően magas a körzetben.

Közösségi tulajdonban lévő erdőterülettel csak Imola Község Önkormányzata rendelkezik (1,3 ha). **Vegyes tulajdonban** 231 ha erdőterület van, amely az összes erdő 2,2%-a.

A **magántulajdonban** lévő területek (1.433 ha) aránya nagyon alacsony (13,8%) az országos átlaghoz (42,1%) képest.

A körzetben 25 magán erdőgazdálkodó (társulások és egyéni együtt) van. A magántulajdonú erdők 60%-án három erdőgazdálkodó gazdálkodik (Dózsa Szövetkezet Perkupa, Imola Ebt. és a Kalaczkói Ebt.). A **rendezetlen erdőgazdálkodási viszonyú erdőterület aránya alacsony** (2,8%), összesen 288 ha. A rendezetlen gazdálkodási viszonyú erdőterületeken nem folyik erdőgazdálkodás, amely azok közjóléti hasznosíthatóságára negatív hatást gyakorol.

A magas erdősültségnek és a mezőgazdasági terület alacsony arányának következménye, hogy az erdőterület nagysága gyakorlatilag nem változik a körzet területén. Az elmúlt 10 évben a körzet területén az erdőterület növekedése 34 ha volt, ez elsősorban a körzeti erdőtervezés során felvett beerdősüléseknek köszönhető.

Az erdőtörvény szerint az Országos Erdőállomány Adattár erdőrészeletenként tartja nyilván az erdők **természetességi állapotát**⁸ illetve az idő múlásával kimutatja a természetességi állapot változását. A természetességi állapot a természeti folyamatok és az erdőgazdálkodás együttes hatására kialakult erdőállományt abból a szempontból elemzi, hogy mennyire áll közel az adott termőhelyen kialakulni képes természetes erdőállományokhoz.

Az optimális e tekintetben a *természetes erdő*, amely természetesen alakult ki és emberi behatásoktól mentes. Ilyen erdő a körzetben mindössze 27 ha-on (0,3%) van.

A következő természetességi fokozat a *természetszerű erdő*, amely a bolygatatlan erdőkhez hasonló szerkezetű olyan erdő, amely természetesen jött létre, vagy mesterségesen a termőhelynek megfelelő őshonos fajok telepítésével létesült, a tájidegen és intenzíven terjedő fajok elvétele fordulnak elő. Ilyen erdők a körzet erdőterületének kis részét (7,2%) alkotják. Ebbe a természetességi kategóriába tartoznak a körzet területén egyes gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, kocsányos tölgyesek, cserések, gyertyánosok, hazai nyárasok és égeresek. Ezek az erdők a közjóléti hasznosítás szempontjából ideálisak, ha természetvédelmi szempontból a látogatásuk nem korlátozott.

A körzetben legnagyobb arányban a *származék erdők* találhatók, amelyek őshonos fajokból állnak, azonban a természetes erdőszerkezet bizonyos részei hiányoznak. Előfordulási arányuk a körzet területén meghatározó (85,8%), amely a múltban kiterjedten alkalmazott sarjztatásnak, lényegesen kisebb arányban az elegyetlen állományok létesítésének köszönhető. Miután ezek az erdőállományok is jellemzően őshonos fafajokból állnak, ezért közjóléti célú használatra alkalmasak még úgy is, hogy sarj eredetüknek köszönhetően élettartamuk alacsonyabb, egészségi állapotuk rosszabb, mint a mageredetű állományoké.

Az alacsony természetességi kategóriájú *átmeneti erdők* (2,6%) és *kultúrerdők* (4,1%) együttes aránya 6,7%, ez mélyen az országos átlag alatt (40%) van. A Jósvalói erdőtervezési körzet területén *faültetvény* elnevezésű természetességi állapotú (legalacsonyabb természetességi kategória) erdő nem található.

Az erdőállományokat alkotó **fafajok** tekintetében nagyon sokszínű a körzet. Területén a változatos termőhelyi viszonyokból fakadóan az erdők **faállomány viszonyai** is meglehetősen változatos képet mutatnak az erdőjáró számára. A teljes körzet területén a tölgyesek 74,5%-os, a cserések 7,2%-os, a bükkösök 1,9%-os, valamint az egyéb kemény lombos fajok 9,5%-os részarányával találkozunk. Az akácok 0,6%-ot, a lágylombos fajok ennek dupláját, 1,2%-ot képviselnek a területen. A fenyvesek együttes területi aránya 5,1%-ot tesz ki. A szélsőséges időjárás miatt kialakuló rossz egészségi állapotuknak köszönhetően a fenyvesek részaránya folyamatosan csökken, ez közjóléti szempontból kedvezőtlen folyamat, csökken a nem szakemberek megítélésében az erdők változatossága. Ennek ellenére az őshonos fafajok meghatározó mértékű jelenléte a tartamos közjóléti hasznosítás szempontjából feltétlenül kedvező.

⁸ Evt. 7. §

Az erdők **korosztálymegoszlása** jól jellemzi a múlt erdőgazdálkodását, a körzet fafajösszetételéből fakadóan is érzékelhető erdőképet. Az erdőállományok korosztály megoszlására az 1-20 év közti állományok alacsony aránya jellemző (6,2%). A 21-40 év közötti állományok aránya (8,9%) és a 41-60 év közötti korú erdők aránya (8,6%) szintén alacsony. A közjóléti hasznosítás szempontjából kedvezőbb, 60 év feletti erdőállományok területi aránya az előzőekből adódóan kiugróan magas. Ezen belül a 61-80 év közötti korosztályba tartozó erdők az összes erdő 38,7%-át alkotják. A 81-100 év közötti erdőknek is igen magas az aránya (29,4%), de még a 100 év feletti korú erdőállományok területi aránya is (8,2%) tekintélyes. A természetvédelem meghatározó jelenlétének köszönhetően a jövőben az erdőállományok tovább fognak öregedni. Közjóléti hasznosítás szempontjából az idős, őshonos fafajú erdők számítanak a legkedvezőbb adottságú erdőknek, ám ezzel kapcsolatban a jó egészségi állapotot, mint kritériumot is ki kell emelni.

A különböző **véghasználati- és felújítási módok** alkalmazása jelentős mértékben befolyásolhatja egy erdős térség közjóléti hasznosíthatóságának minőségét. Az erdőgazdálkodás társadalmi megítélésének egyik legfőbb tényezője az erdők véghasználatának és felújításának módja. A körzetre alapvetően a természetes folyamatokra alapozott felújítási módok jellemzőek. A 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet (a továbbiakban: erdőterv rendelet) alapján a Jósvafői erdőtervezési körzetben az elkövetkező 10 évben max. 1.200 ha-on végezhető el véghasználat. Az elkészült körzetterv összességében 939 ha-on ad lehetőséget véghasználat elvégzésére (tarvágás 70 ha, fokozatos felújító vágás bontóvágása 174 ha, fokozatos felújító vágás végvágása 235 ha, szálaló vágás 460 ha). Ehhez igazodik az erdőfelújítási terv is, amely szerint a tarvágás jellegű fahasználat után 72 ha-on kell mesterséges erdősítést, a fokozatos felújítóvágáshoz kapcsolódóan 766 ha-on, a szálaló vágáshoz kapcsolódóan pedig 447 ha-on kell az erdőgazdálkodóknak az elkövetkezendő 10 évben természetes erdőfelújítást elvégezni.

A tervszámok egyrészt kielégítik az erdőterv rendeletben meghatározott eljárásokat, másrészt továbbra is biztosítják a természetes folyamatokra alapozott erdőkezelést, amely a közjóléti használhatóság oldaláról egyértelműen kedvező.

Közjóléti szempontból a kedvező erdőképet javíthatja a körzet erdőterületeinek **üzemmód**⁹ szerinti megoszlása is, amely meghatározza az alkalmazható erdőfelújítási eljárásokat és a fakitermelés módját. A *folyamatos erdőborítást biztosító üzemmodok* közül a körzetben a 2013. évi erdőtervezést megelőzően nem volt *szálaló üzemmodú* erdő, a most elkészülő erdőtervben ebbe az üzemmodba 227 ha erdő került. A korábbi 13 ha *átalakító üzemmodú* erdő 207 ha-ra növekedett. Itt a fő szakmai cél a *vágásos üzemmodról* való áttérés a *szálaló üzemmodra*.

A *faanyagtermelést nem szolgáló üzemmodú* erdőterület 1.646 ha-ról 2.102 ha-ra növekedett. Ezek az erdők általában igen értékes élőhelyeket alkotnak, amelyeknél a talaj- és élőhely védelmi szempontok megelőzik a gazdasági érdekeket. Az ide sorolt állományokban csak kísérleti, erdővédelmi vagy erdőfelújítási céllal végezhető fahasználat, mivel ezekben az állományokban a természeti folyamatok szabad érvényesülése a cél. A fentiekből adódóan a *vágásos üzemmodú (nem folyamatos erdőborítást biztosító)* erőterület aránya 10%-kal csökkent (8.674 ha-ról 7.831 ha-ra). Ezen belül a valóban üres vágásterületet eredményező *tarvágás* az elkövetkező 10 évben mindössze 70 ha-t érinthet (elsősorban a fenyőpusztulással érintett erdőterületek).

Többek között az erdők közjóléti funkciójának erősítése érdekében fogalmazta meg az Evt. azt az előírást, amely kötelezi az állami erdőgazdálkodókat a folyamatos erdőborítást biztosító szálaló, átalakító vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmodok alkalmazására. Az **állami**

⁹ Evt. 29.§(1)-(2)

tulajdonú, védelmi vagy közjóléti rendeltetésű, természetes, természetszerű illetve **származék erdőkben** a jelenlegi körzeti erdőtervezést követően az erdőterületnek **legalább egyötöd részén kell folyamatos erdőborítást biztosítani**. Ez az előírás a 2013. évi körzeti erdőtervezés során **teljesült**, hiszen **ez az arány jelenleg 30%**, amely már most kielégíti a következő erdőtervezés meghatározott egynegyedes elvárását, sőt megközelíti a 20 év múlva esedékes egyharmados arányt is.

Az erdők kezelésének hosszú távú célját az **elsődleges rendeltetés**¹⁰ adja meg, amelyet erdőrészletenként kell meghatározni. Az elsődleges rendeltetés mellett további rendeltetések is megadhatók, amelyeket figyelembe kell venni az erdő kezelése során.

A körzet erdeinek elsődleges rendeltetés szerinti megoszlása a következő:

Védelmi rendeltetés	7 584 ha	73,2 %	(36,3 %)*
Közjóléti rendeltetés	5 ha	0,0 %	(1,1 %)*
Gazdasági rendeltetés	2 774 ha	26,8 %	(62,6 %)*
Összesen:	10 363 ha		

*Megjegyzés: A *-gal jelzett zárójeles adatok az országos megoszlást mutatják*

A védelmi rendeltetésen belüli megoszlás a következő:

Természetvédelmi	7 275 ha	96,0 %
Talajvédelmi	131 ha	1,7 %
Mezővédő	2 ha	0,0 %
Natura 2000	176 ha	2,3 %
Összesen:	7 584 ha	

A természetvédelmi rendeltetésű területek védettségi szintje 2 ha kivételével **nemzeti park** (Aggteleki Nemzeti Park), melynek 40,0 %-a fokozottan védett.

A nemzeti park védettségű területen 2000-ben két **erdőrezervátum** került kijelölésre:

- Haragistya-Lófej Erdőrezervátum 611 ha
- Nagy-oldal Erdőrezervátum 486 ha

Az erdőrezervátum a természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megóvását, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá kutatások folytatását szolgáló erdőterület, magterületből (fokozottan védett) és védőzónából áll.

Az UNESCO 1979-ben ismerte el az **Aggteleki bioszféra rezervátumot**, melynek teljes területe 20 188 ha.

A bioszféra rezervátum célja, hogy előmozdítsa és bemutassa az ember és a bioszféra között létrejövő kiegyensúlyozott kapcsolatot. Az Aggteleki bioszféra rezervátum kijelölését különleges földtani kincsei, faunisztikai értékeit is megőrző barlangrendszerei, illetve karszterületeinek egyedülálló és rendkívül gazdag állat- és növényvilága indokolta.

A fokozottan védett területeken a közjóléti használat erősen korlátozott.

A közjóléti elsődleges rendeltetésű erdők közé kísérleti erdőként csupán egyetlen erdőrészlet (Kánó 29A) tartozik, ahol tölgy származási kísérlet folyik. A további rendeltetések között megjelenő 44 ha-os közjóléti rendeltetésű erdő 0,5 ha kivételével egy tömbben, az Aggtelek 12 tagban található parkerdő rendeltetesként.

Az egyértelműen tapasztalható, hogy a közjóléti célra is használt erdőterületek nem igazodnak a rendeltetésekben megfogalmazott arányokhoz, attól lényegesen nagyobb területeken jelentkezik az erdőterületek közjóléti használata. Ennek oka a védelmi rendeltetés prioritásán túlmenően az, hogy az erdők rendeltetésének megváltoztatását az erdőgazdálkodók

¹⁰ Evt. 22-26. §

kezdeményezhetik és jelenleg nem érdekeltek abban, hogy a valós közjóléti használathoz igazítsák az erdők rendeltetését, amely a körzetben a természetvédelemi területek nagy kiterjedése miatt csak további rendeltetésként lehetséges. A védett területeken kívüli erdőkben (a körzet Aggteleki-karszton kívüli, déli része) elenyésző a közjóléti hasznosítás, ott nem lenne értelme a közjóléti rendeltetés megállapítását kérni.

Az erdőtervezési körzet erdeinek 96,2 %-a (9.972 ha) a **Natura 2000 hálózatba** tartozó területen van. Ezek részletezése:

- HUAN10001 Aggteleki-karszt típus: különleges madárvédelmi terület
- HUAN20001 Aggteleki-karszt és peremterületei típus: kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

Az erdő közjóléti használhatóságát az erdőt ért **biotikus és abiotikus hatások** rövidebb-hosszabb ideig erőteljesen befolyásolhatják. Az utóbbi évek szélsőséges időjárási eseményeinek köszönhetően a fenyvesek gyorsuló mértékű pusztulása tapasztalható (szárazság következtében egyre gyengülő egészségi állapot, elszáradás, másodlagos károsítóként a rovarok túlszaporodása és kártétele). Annak ellenére, hogy nem jellemző a fenyvesek jelenléte a körzeten belül, eltűnésük esztétikai szempontból kedvezőtlen. Az erdőterületek 77%-án figyelhető meg károsodás, ennek 91%-a gyenge erélyű. Ez a múlt sarjztatásos erdőfelújításának eredménye, a középkorú és idős erdőkben a tőkorhadás gyakorlatilag valamennyi erdőrészletben megfigyelhető. Ez közjóléti szempontból annyiban jelent problémát, hogy ezek az erdők balesetveszélyesebbek, rövidebb életűek, mint a mageredetű erdők. Viszont esztétikai szempontból előnyös, hiszen a különleges törzsformájú és alakú faegyedek gyakorisága sokkal nagyobb.

Összességében megállapítható, hogy a Jósavői erdőtervezési körzet erdőállományai közjóléti szempontból közepes adottságúak, **térben megosztott közjóléti igény mutatkozik** irántuk. A fokozottan védett területek közjóléti használhatósága nagy mértékben, a nemzeti parki szintű védett természeti területek közjóléti használhatósága részlegesen korlátozott.

Az erdőtervi előírások közjóléti szempontból kedvezően változtak.

Célszerű lenne a valós közjóléti használathoz igazítani a közjóléti rendeltetést (elsősorban további rendeltetésként), ezt az erdőgazdálkodók kezdeményezhetik.

4. A körzet közjóléti szempontú vizsgálata

4.1. Turisztikai vonzerők

A Jósvalői erdőtervezési körzet közjóléti szempontú vizsgálatának elején mindenképpen meg kell említeni az erdőn kívüli, vagy a nem erdőhöz kötődő turisztikai, idegenforgalmi tevékenységeket, létesítményeket, hiszen alapvetően ezek vonzzák a térségbe a látogatókat, akik közül kerülnek ki aztán az erdőlátogatók is.

Elöljáróban meg kell jegyeznünk, hogy **az erdőlátogatók száma** a térségbe érkezők magas számához képest **nagyon kevés**. Az ide érkezők elsősorban nem az erdő látogatása céljából keresik fel ezt a térséget, de miután egy magas erdősültségű vidékre érkeznek, így az erdő környezet látképét még akkor is hazaviszik magukkal, megőrzik emlékeikben, ha nem tesznek túrát az erdőben, ha nem veszik igénybe az erdei közjóléti szolgáltatásokat.

A körzet területén a közjóléti létesítményeken túl **nagyon sok turisztikai látványosság található** a kultúrtörténeti látnivalóktól a természeti környezetben található turisztikai vonzerőig egyaránt.

A térség egyediségét és világhírű vonzerejét a **barlangok** adják, melyek közül a legnagyobb és legismertebb a Baradla-barlang. A vidék, ahol ezek a barlangok és egyéb karsztjelenségek százas nagyságrendben találhatók, mintegy 60.000 hektárt tesz ki, és ezen az összefüggő területen a különféle barlangok (víznyelőbarlangok, forrásbarlangok, patakos barlangok, cseppkőbarlangok, kristálybarlangok, jégbarlangok, zsombolyok) világviszonylatban egyedülálló rendszere, együttese alakult ki, melyhez sajátos élővilág társul, bennük páratlan régészeti és őslénytani leletek találhatók. A barlangok a világ kulturális és természeti örökségének részei, 1995-ben az Aggteleki- és a Szlovák-karszt barlangjai felkerültek az UNESCO világörökség listájára.

Magyar oldalon a barlangok látogathatóságát az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban: ANPI) koordinálja. Egyes barlangokat az idegenforgalom céljára lépcsőkkel és világítással láttak el. Ezek az év minden napján, meghatározott látogatási időben, utcai ruhában szakvezetés mellett látogathatók. Más barlangok, illetve azok egy-egy szakasza kiépítetlen vagy csak részben kiépített, ezek csak előzetes bejelentkezés és időpont egyeztetés nyomán, védőruházatban, a nemzeti park által biztosított túravezetővel járhatók be.

Az egybefüggő karszt magyar oldalán hat barlang látogatható: Baradla-, Béke-, Kossuth-, Meteor-, Rákóczi-, Vass Imre-barlang.

A barlangok nagyobbik része és a zsombolyok nem látogathatók, azokat egyedi engedély birtokában, megfelelő felszereléssel, kutatási, ismeretszerzési célból csak szakemberek kereshetik fel és járhatják be, amennyiben az károkozás nélkül, fizikailag egyáltalán lehetséges.

Az alábbiakban felsorolásszerűen mutatjuk be az erdőterületeken kívüli **jelentősebb turisztikai létesítményeket**:

- A Baradla-barlang Aggteleki, Vörös-tói és Jósvalői bejárata és azok környezete, látogatóközpontjai
- ANPI székház, Tengersizem Szálló
- Kúria Oktatóközpont és Méntelep kézműves táborral, sétakocsikázási és lovaglási lehetőséggel
- Hucul ménes épülete, legelője
- Nagy-Tohonya-forrás (és Kossuth-barlang)
- Tájház Aggteleken és Jósvalőn a vidék néprajzi értékeinek bemutatására

- Papírmalom a Világ Legnagyobb Könyvével (Guinness World Records által elismert) Szinpetriben
- Hucul méntelep Szinpetriben
- Szalamandra-ház és Erdei Iskola Szögligeten természetismereti táborral

Az Aggteleki Nemzeti Park Jósvalői erdőtervezési körzet területére eső részén a barlangokon és azok élővilágán, kultúrtörténeti értékein kívül még nagyon sok védett természeti érték van, amelyek az erdei közjóléti létesítmények kategóriájába nem sorolhatók ugyan, de turisztikai vonzerőt jelentenek.

A Kárpátok közelsége miatt a **növényzet** sokkal több magasabb hegyvidékekre jellemző elemet tartalmaz, mint ahogyan azt a terület magassága és inkább dombvidéki jellege alapján várhatnánk. Szigetszerűen, ritkaságként néhány északi, magashegységi faj is előfordul. Ugyanakkor a száraz, meleg, meredek-sziklás, déli kitettségű oldalak mediterrán hatást keltenek és váltakozva a lankásabb részek kontinentális erdőssztyepp-növényzetével erős pannon befolyásról árulkodnak.

A mészkőterületen sajátos karsztflóra és a középhegységi mészkedvelő vegetáció található. A terület jellemző képéhez hozzátartoznak a száraz, köves, kopár, minden nedvességet elnyelő, jellegzetes karsztvegetációval fedett oldalak és platók, valamint a közöttük húzódó völgyekben, a források és bővizű patakok mellett egész éven át üde, virágos rétek. A patak völgyekben viszonylag nagy kiterjedésű mocsárrétek, magassásosok és magaskörösök összefüggő állományai, valamint patakkísérő égerligetek említhetők. A völgytalpak szélén állandóan szivárgó rétegforrásokon kialakult gyapjúsásos láprét-foltocskák fontos növényzeti értékek élőhelyei.

4.2. A körzet látogatottsága, idegenforgalmi adatok

Bár az erdők turisztikai célú feltárása régmúlt időkre vezethető vissza és az ilyen irányú hasznosításnak is hosszú időkre visszavezethető hagyományai vannak, **az erdők látogatottságának mértékére vonatkozó mennyiségi adatokkal nem rendelkezünk.**

A látogatottságról olyan közjóléti létesítmények esetében vannak megbízható adatok, ahol nyilvántartásokat vezetnek (pl. eladott belépőjegyek, regisztráció, eltöltött vendégéjszakák stb.). Ilyen például (bár nem erdészeti közjóléti létesítmény, de a térség meghatározó turisztikai vonzereje) a **Baradla barlang, amelynek évente közel 100-120 ezer látogatója van.** A megfigyelések azt mutatják, hogy a barlanglátogatók csak igen kis hányada tesz rövidebb-hosszabb, erdőt is érintő túrát, továbbá egy napnál hosszabb időt csak nagyon kevesen töltenek el a térségben. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy **2013-ban Aggteleken és Jósvalón a vendégéjszakák száma csupán 18 ezer fő** volt, amely mutató az utóbbi időben folyamatosan csökken. Az említett két település belterületén egy-egy szálloda (Cseppkő Szálló, Tengerszem Szálló) és egyéb fizetővendéglátó hely várja a látogatókat. Kihasznátlóságuk a közelmúltban kezdődő válságnak köszönhetően folyamatosan csökken.

Szintén jól mérhető a Szín- Szelcepusztán működő **Borz-Alom Erdészeti Erdei Iskola** látogatottsága, ahol az utóbbi 5 év átlagában évente 650-700 szállóvendéget regisztráltak. Az egynapos programokon részt vevők száma átlagosan 30 fő. Az erdei iskola vendégeinek száma fennállása óta meghaladta a 11 000 főt, egyszerre 40 főt tud elszállásolni.

Szelcepusztán a kastélyszálló is fogad vendégeket. A 2012-ben felújított, erdőtervezett területen lévő épületben egyszerre 12 fő tud minőségi szállást és ellátást igénybe venni.

Az ANPI-hoz tartozó **Kúria Oktatóközpont** évente 7-8 ezer főt fogad, részükre egy vagy több napos, a környezeti nevelést is magába foglaló programot szervez és tart. E program részét alkotja a **Szalamandra-házhoz kötődő erdei iskolai nevelés** is (30 iskolával van együttműködési megállapodás). Itt egyszerre akár 100 fő is megszállhat (60 fő szobákban, 40 fő sátrakban).

A tendenciákból az látszik, hogy míg az összes szállóvendég száma a térségben töltött vendégéjszakákkal együtt folyamatosan csökken, addig az egy napos programokon résztvevők száma folyamatosan emelkedik. Ez egyúttal azt is jelzi, hogy az iskolák és családok anyagi lehetőségeinek beszűkülése miatt a költségigényesebb szolgáltatás igénybevétele mérséklődik, de az ismeretek megszerzésének igénye egyáltalán nem csökken, ami egyértelműen az erdei iskolák oktató-nevelő szolgáltatásai színvonalának elismerését jelzi.

4.3. A közjóléti tevékenység általános értékelése

Az erdei turizmus korosztálytól függetlenül nagyon sok ember számára jelent egészséges kikapcsolódást és a szép erdővel borított hegyvidéki táj ugyanúgy rejt felfedezésre érdemes szépségeket, mint a hegyvidéki életformát máig megőrző apró települések. Az erdők közjóléti hasznosítása iránti igény a körzet területén a kiváló természeti adottságok és a térség magas erdősültsége miatt az ország más területein tapasztaltnál is korábban jelentkezett. Ezt felismerve az ÉSZAKERDŐ Zrt. és jogelődjei már fél évszázaddal ezelőtt elkezdtek az erdők közjóléti célú feltárását, így az Aggteleki-karszt és környezetének **közjóléti létesítményekkel** történő ellátását is.

Az ANPI 1985-ös megalakulásától kezdődően igen nagy hangsúlyt fektet a védett természeti értékek bemutatására. A térségben a védetté nyilvánítás a Baradla-barlang vonatkozásában már 1940-ben elkezdődött! A bemutatás erdőterületen közjóléti létesítmények létrehozását is eredményezte. A körzet erdőterületein – a két meghatározó állami erdőgazdálkodó közjóléti tevékenységének köszönhetően - ma összesen 15 db közjóléti létesítmény szolgálja a kirándulókat, ezen felül a **környezeti nevelés** terén is aktívan kiveszik részüket, hiszen egy-egy erdei iskolát működtetnek.

Az erdőtervezési körzet a korábbi fejezetben ismertetett települések közigazgatási határaihoz igazított, azonban a térség közjóléti hasznosítását alapul véve közjóléti fejlesztési tervünkben **ki kellett lépünk a Jósvafői erdőtervezési körzet határain kívülre**. Ennek oka az, hogy Szinpetri keleti közigazgatási határa kettéosztja Szelcepusztát, továbbá a térség meghatározó turisztikai folyosójának számító Jósvafő-Szögliget közötti útvonalat, amely a Szelce-völgy – Patkós-völgy – Ménes-völgy által meghatározott vonalon halad, mellette számos közjóléti létesítmény található. Ezt alapul véve közjóléti tervezési területünket kiterjesztettük Szín és Szögliget települések közigazgatási területére. A két település közigazgatási területén jelenleg 10 db közjóléti létesítmény található.

A meglévő közjóléti létesítmények látogatottsága és kihasználtsága a legjobb bizonyíték arra, hogy a fejlesztéseknek van értelme és megfelelő fogadó közönségre számítani lehet. A körzet közjóléti berendezéseinek rendeltetésszerű használata pedig jól mutatja, hogy a körzetben megbecsülik az erdőgazdálkodók által az erdei környezet megismeréséért vállalt áldozatos munkát. Egyáltalán nem közömbös, hogy az erdőlátogatók a közjóléti berendezéseket milyen állapotban találják, az erdő kezelője milyen természeti környezetet biztosít a szabadidő kellemes eltöltéséhez.

Ahogy az erdő közjóléti szolgáltatásai iránti igény a társadalomban egyre növekszik és a látogatók száma is gyarapodik, fokozott igénybevételnek vannak kitéve a közjóléti berendezések. Ez gyorsabb elhasználódást jelent az egyes berendezéstípusok esetében.

Ugyanakkor az utóbbi években országosan a beruházási és felújítási források hiánya miatt a közjóléti berendezések állapotának gyors ütemű leromlása tapasztalható, ami a körzet létesítményeire így nem jellemző, hiszen az **ÉSZAKERDŐ Zrt. saját források felhasználásával, az ANPI pályázati források segítségével igyekezett megteremteni** annak

lehetőségét, hogy a tervezési területen lévő **közjóléti létesítmények folyamatosan használható állapotban fogadják a látogatókat.**

A támogatási rendszer közel egy évtizedes szüneteléséből fakadóan a fenntartási munkák évek óta tartó elmaradásának az volt az eredménye, hogy az erdőgazdálkodók nem tudták az elvárható színvonalon kielégíteni az erdő közjóléti szolgáltatásai iránt jelentkező igényeket. Az állami és önkormányzati támogatás híján a közjóléti szolgáltatás színvonala romlott.

Örvendetes, hogy 2013-ban e téren elmozdulás történt: az Országos Kékkörhöz kapcsolódó KEOP-os támogatások megnyitásával, továbbá az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdei közjóléti létesítmények megvalósításához nyújtandó támogatás pályázatának kiírásával remélhetőleg új korszak vette kezdetét az erdők jó színvonalú közjóléti hasznosításának területén.

A tervezési területen található **közjóléti létesítmények állapota vegyes.** A régebben létesült, vagy a „nem szem előtt lévő” közjóléti létesítmények általában rossz állapotban vannak, amely a karbantartás elmaradásának köszönhető. Az újabb létesítések, a frekvenciált helyen lévők megfelelő vagy jó állapotúak.

Az erdőtervezési körzet déli részét alkotó 6 település (Trizs, Imola, Kánó, Szőlősdó, Teresztenye, Zubogy) határában nem létesült közjóléti létesítmény.

A tervezési területen **közcélú forgalom előtt megnyitott erdészeti magánút** nincs.

A közjóléti létesítményeket **turistaút-hálózat** fűzi fel, gyakorlatilag az összes meglévő létesítmény elérhető ezeken a közjóléti nyomvonalakon. Ezek Aggtelek, Jósfa, Égersző, Szinpetri, Szín, Szögliget területén sűrűsödnek. A turistaút-hálózat gerincét az Országos Kéktúra adja, melynek tervezési területünkön belüli hossza 32 km.

A tervezési területet feltáró alsórendű közúthálózatra, valamint a Jósfa – Szelcepuszta – Ménes-völgy – Szalamandra-ház (Szögliget) vonalra, továbbá a régi Szögliget-Szadalmás útra **kerékpározható nyomvonal** van jelölve a terepen illetve a turistatérképen is. A nyomvonal erdészeti magánutat érintő szakaszai a kijelölést megelőzően nem lettek egyeztetve az ÉSZAKERDŐ Zrt.-vel, nem szerepel az erdészeti hatóság nyilvántartásában. Ezeket a hiányosságokat pótolni kell annál is inkább, mert ezek a nyomvonalak turistautakon haladnak és ezt az együttes használatot az erdészeti hatósággal engedélyeztetni kell.

Nyilvántartott **lovas túraútvonal** jelenleg a tervezési területen nincs, ennek ellenére az erdei utak egy részét rendszeresen használják lovaglás céljára is. A lovas túraútvonal jelölésének abban az esetben van erdőtörvényből eredő jelentősége, ha turistaút nyomvonalán vagy megjelölt kerékpárúton vezet, mert ebben az esetben a nyomvonal együttes használatát az erdészeti hatósággal engedélyeztetni kell. A Bejárható Magyarország Program többek között a gyalogos, a kerékpáros és a lovas turizmus fejlesztését is célul tűzi ki, így a jövőben a túrázás különböző jármódjainak fejlődése, együttes megjelenésének szabályozása várható.

4.4. Közjóléti létesítmények

Közjóléti létesítmény: a közjóléti berendezések funkcionális egysége, amely hozzájárul az erdőt látogatók egészségének megőrzéséhez, tudásuk gyarapításához, a sportolás és rendszeres testedzés lehetőségének biztosításához [Vhr. 1. § (1) bekezdés n) pont].

Közjóléti berendezés: erdőben vagy erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen elhelyezett, a pihenés, a közjóléti célú közlekedés, a sport, a játék és az ismeretszerzés célját szolgáló, ingyenesen használható erdei építmény, amely erdészeti létesítménynek minősül [Vhr. 1. § (1) bekezdés m) pont].

Az erdőtervezési körzetben a magas erdősültséghez viszonyítva kevés a közjóléti létesítmények száma. Ez egyrészt a természetvédelmi korlátozásoknak köszönhető, másrészt viszont az országhatár menti elhelyezkedésnek, a nagyvárosok távolságának, az igen alacsony népsűrűségnek és foglalkoztatási lehetőségnek köszönhetően nincs is irántuk számottevő igény.

A meglévő közjóléti létesítmények általában turistautak mellett vannak, jól megközelíthetőek. A közjóléti létesítmények többsége lakott területtől távolabb helyezkedik el.

A meglévő közjóléti létesítmények jellemzően két település (Aggtelek, Jósvalfő) közigazgatási határában helyezkednek el. A körzet határával szomszédos két település (Szin és Szögliget) községhatárába Aggtelek közigazgatási területéről átnyúló Ménes-völgy közjóléti hasznosítás szempontjából olyan szerves részét képezi az Aggteleki-karsztnak, amely az együttes közjóléti kezelést indokolja.

A meglévő 25 db közjóléti létesítmény településenkénti eloszlása a következő:

A Jósvalfői erdőtervezési körzetben lévő létesítmények:

Aggtelek:

Szelcepusztai Parkerdő

Vadbemutató

Mogyorós-kút

Vörös-tói pihenő

Baradla tanösvény

Zöld határ tanösvény

Jósvalfő:

Törőfej-völgyi Parkerdő

Vass Imre-barlang

Vörös-tói esőbeálló

Tohonya-Kuriszlán tanösvény

Fürkész tanösvény

Szinpetri:

Pósa-kút

Jankó emlékfá

Tornakápolna:

„Barátságban a Tájjal” Tornakápolnai tanösvény

Égerszög:

Pitics-hegyi kilátó

Bővítési területen lévő létesítmények:

Szín:

Borz-Alom Erdészeti Erdei Iskola
Borz erdei tanösvény

Szögliget:

Puska Pál-forrás
Hideg-kút
Ménés-völgyi tározó és pihenő
Mocsár-forrás
Derenk
Tetves-forrás
Tégely kereszt (Lakatos forrás)
Szádvár tanösvény

Az alábbiakban a tervezési területen lévő közjóléti létesítményeket **létesítménytípusonkénti csoportosításban részletesebben is bemutatjuk**. Itt is fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy az erdőterületen kívül is található az ismeretszerzést szolgáló, a szabadidő eltöltését biztosító létesítmények, helyszínek, ezeket felsorolásszerűen a 4.1 fejezet tartalmazza.

A bemutatásra kerülő közjóléti létesítmények nem mindegyike szerepel jelenleg az erdészeti hatóság által vezetett közjóléti nyilvántartásban, továbbá a felvett közjóléti létesítmények közjóléti berendezéseire vonatkozó adatok általában nem a jelenlegi állapotnak megfelelőek. Az adatok javítása, naprakész állapotba hozása minél előbb elvégzendő. Ezt a közjóléti kezelők a NÉBIH honlapján elérhető

(www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/nyomtatvanyok_erd)

„Bejelentés közjóléti létesítmény használatbavételéről” c. formanyomtatvány kitöltésével és a területileg illetékes erdészeti hatósághoz (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága) történő benyújtásával végezzék el.

A. ERDEI KIRÁNDULÓHELYEK

Törőfej-völgyi Parkerdő

Elérési lehetőség: Közúton a Jósvafő-Aggtelek közötti útról letérve, menetrend szerinti buszjáratokkal is. Gyalogosan turistautakon, tanösvényeken, Jósvafő belterületi utcáiról.

Elhelyezkedés: Jósvafő belterületének északnyugati széléhez kapcsolódóan a Törőfej-völgyben, a Baradla-barlang Jósvafői bejárata, a Jósza-forrás, a Tengersizem-tó, a Komlós-forrás környezetében. Súlypont EOV koordinátái: X 760 690, Y 350 000.

Területe: 10 ha (Jósvafő 32. tag)

Kezelő: ANPI

Befogadóképesség: 50 fő

Az évi közel 100 ezer fős látogatottságú Baradla-barlang Jósvafői bejáratához csatlakozó parkerdő látogatottságának éves becsült létszáma 10-15 ezer fő. A nagy látogatói létszámhoz viszonyítva a parkerdő területén lévő közjóléti berendezések száma kevés, a terepviszonyok miatt az igénybe vehető terület kevés. Ennek következményei érzékelhetők is, a gyalogosan kényelmesen igénybe vehető területek letaposottak, a közjóléti berendezések az intenzív használatnak (is) köszönhetően elhasználódtak.

A közjóléti nyilvántartásban nem a valós közjóléti berendezés-ellátottság szerepel.

A parkerdő területén az egyedi látványosságok sokasága fogadja a látogatót, amelyek meghatározó eleme a víz és annak bősége:

- a Baradla-Alsó barlang bejáratánál és a Jósza-forrásból előtörő jelentős mennyiségű víz és a vízelvezető-mederben kialakított zuhogók
- a Tengerszem-tó vízszabályozási műtárgyaival, az azt követő patakmeder bővizűsége, annak tisztasága
- a Komlóska-forrás.

A vízelvezetési- és vízkormányzási műtárgyak az 1970-es években épültek, és miután akkor még nem volt a figyelem előterében a környezetbe illesztés, ezen létesítmények megjelenési formája olykor zavaró.

A parkerdő területére érkezik Aggtelek irányából a Baradla-tanösvény (utolsó három állomása van a parkerdő területén), valamint itt található a Fürkész-tanösvény belterületen kívüli szakaszai is, mellettük kilenc tanösvény-állomással. A tanösvények turistautakon haladnak.

A jelenlegi állapoton az ANPI a közeljövőben változtatni kíván, az Aggteleki Fogadóközpont kialakítása után a Törőfej-völgyi Parkerdő következik a tervezett fejlesztések sorában.

A tervezett fejlesztési elképzelések között:

- a vízkormányzási műtárgyak, a Komlóska-forrás foglálásának átépítése és azok környezetbe illesztése,
- a Tengerszem-tó egy részének kotrása és fürdésre alkalmas állapotba hozása,
- a meglévő épületben (egykor vendéglátási célokat szolgált) a helyszínhez igazított bemutatóhely kialakítás,
- a közjóléti berendezések felújítása, cseréje, illetve gyarapítása szerepel.

A tervezett élőhelyrekonstrukciók, a természetvédelmi bemutatás, az ökoturisztikai fejlesztési elképzelések jók, azok a parkerdő funkcióit, azok bővítését szolgálják, melynek következtében a befogadóképesség is emelkedni fog. Arra kell majd figyelemmel lenni, hogy az új közjóléti berendezések egy része a parkerdő eddig kevésbé használt, de a terepviszonyok miatt kényelmesen elérhető helyeire is kerüljön.

A tervezett fejlesztéseket közjóléti engedélyezési terv benyújtásával az erdészeti hatóságnál engedélyeztetni kell.

Szelcepusztai Parkerdő

Elérési lehetőség: Közútról letérő aszfaltozott erdészeti magánúton, amely nincs megnyitva a közforgalom előtt. Kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: Nagy kiterjedésű erdőtömbön belül Szelcepusztán, ahol az ÉSZERDŐ Zrt. üzemi épületei, valamint további közjóléti létesítményei is találhatóak. Súlypont EOV koordinátái: X 764 390, Y 354 200

Területe: 43 ha (Aggtelek 12. tag faállománnyal borított részletei)

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: -

A Szelcepusztai Parkerdő által elfoglalt terület a Jósza-fői erdőtervezési körzet egyetlen olyan összefüggő erdőterülete, ahol a további rendeltetések között (másodlagos rendeltetésként) megjelenik a közjóléti rendeltetés, azon belül a parkerdő rendeltetés. A turisztikai erdő típusú közjóléti létesítmény szerepel a közjóléti nyilvántartásban, ám közjóléti berendezése jelenleg sem papíron, sem a valóságban nincs.

Miután a parkerdő területe nem tartozik a fokozottan védett területek és az erdőrezervátumok közé, ezért közjóléti fejlesztése lehetséges, sőt indokolt is, hiszen ebben a térségben itt Szelcepusztán biztosítja az ÉSZAKERDŐ Zrt. üzemi épületei mellett a központosított közjóléti szolgáltatásait (erdészeti erdei iskola, erdei tanösvény, vadbemutató), továbbá a közjóléti nyomvonalak (kerékpározható nyomvonal, különböző jelzésű turistautak) csomópontja is.

Fentiekből következően a védett természeti területből fakadó elvárásokra is tekintettel a parkerdőben közjóléti nyomvonalak kialakítását, közjóléti berendezések elhelyezését javasoljuk. A tervezett fejlesztés az Országos Kéktúra mellett tovább fogja bővíteni a közjóléti szolgáltatások körét és mennyiségét. A 43 ha-os terület feltáró úthálózatát is figyelembe véve olyan sétaút hálózat alakítandó ki, amely rövidebb-hosszabb túrák megtételét teszi lehetővé. Ezeken egy nyomvonalon erdei futópálya is kialakítható, amelyet a Szelcepusztán megszálló vendégeken túlmenően az erdei iskola programkínálatát is bővítheti. Közjóléti berendezések (védőház, erdei bútor garnitúrák, padok, tűzrakóhelyek, tájékoztató táblák, erdei játszóeszközök) csoportos kihelyezésével több, eltérő funkciójú közjóléti helyszín (pl. piknikhely, csendes pihenőhely, szabadtéri foglalkoztató, erdei játszóhely) kialakítását javasoljuk, amelyeket a sétaút-hálózatra kell felfűzni. A lehetőségek pontos feltárása, az átgondolt fejlesztés, az engedélyeztetés érdekében közjóléti létesítmény létesítési engedélyezési tervet kell készíteni.

Ménes-völgyi tározó és pihenő

Elérési lehetőség: Kerékpárral jelölt kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan az Országos Kéktúrán és a piros jelzésű turistaúton.

Elhelyezkedés: Szelcepuszta és a Szalamandra-ház között, utóbbihoz közelebb, a Ménes-völgyben, a Szögliget 31 D, 31 TI₂ és 32 VI jelű erdőrészletekben. Súlypont EOV koordinátái: X 768 050, Y 355 570

Területe: 3,0 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 50 fő

A forgalmas közjóléti nyomvonalak melletti erdei kirándulóhelyen a legnagyobb vonzerő az 1,5 ha vízfelületű víztározó és az azt körülvevő tisztás. Közjóléti berendezései csoportokban találhatók, ezek meghatározó eleme egy kb. 25 m² alapterületű védőház. Ahogy a Ménes-völgy többi pihenőhelyén, itt is megtalálhatók a hulladékgyűjtőül szolgáló, sárga-zöld színű vashordók. Ezeket minél előbb el kell távolítani a Ménes-völgyből és minden erdőterületről! A közjóléti berendezések megfelelő állapotúak, ám a ritka kaszálásnak köszönhetően nyáron a lágyszárú növényzet, közöttük a csalán erősen befolyásolja a tisztás kellemes használatát. Maga a víztározó a megfigyelések és tapasztalatok szerint eléggé fel van iszapolódva, korábbi horgászati hasznosítása gyakorlatilag megszűnt. A völgyelzáró gát néhány helyen meggyengült, nagy esőzések idején már csapott át rajta a víz, amely csekély mértékű kárt is okozott benne.

A tározó és környezete

Védőház és az egyik pihenő közjóléti berendezései

Az erdei kirándulóhely erdei pihenőhelyként szerepel a közjóléti nyilvántartásban, közjóléti berendezéseinek mennyisége is aktualizálandó. A pihenőhelyet elhelyezkedéséből adódóan a továbbiakban is fenn kell tartani. Ez a szándéka az ÉSZAKERDŐ Zrt.-nek is, 2013-ban erre a fejlesztésre az Országos Kék Körhöz kapcsolódó pályázatból támogatást nyert. A fejlesztés célja egy kellemes tisztás kialakítása legyen (ehhez be kell vezetni az évi 8-10 alkalommal elvégzendő kaszálást is!), ahol különböző csoportok akár egyidejűleg is megtalálhatják valamely szabadidős tevékenység végzésének lehetőségét. A meglévő közjóléti berendezések megtartásán, esetleges cseréjén túlmenően újak létesítése is szükséges, melyek között legyen néhány egyszerű erdei játszóeszköz is. A terület meghatározó vonzerejét adó víztározó és annak műtárgyai sem maradhatnak ki a felújításból, hasznosítási lehetőségét meg kell teremteni. Ennek érdekében az ANPI-val egyeztetett módon a víztározó kotrása, gáterősítése, zsilip javítása feltétlenül elvégzendő, továbbá kizárólag őshonos halfajokkal végzett haltelepítéssel újra biztosítani lehetne a víztározó horgászati célú hasznosíthatóságát. A horgászhelyek kialakításához semmilyen létesítmény nem építhető!

B. ERDEI PIHENŐHELYEK

Vörös-tói pihenő

Elérési lehetőség: A Jósavfő-Aggtelek közötti közút melletti parkolóhelytől 50-60 m-t gyalogolva. Gyalogosan turistautakon, tanösvényen.

Elhelyezkedés: Jósavfőtől Aggtelek irányába kb. 1,5 km-re, a közút melletti keskeny erdő belső szélén (Aggtelek 68C jelű erdőrészlet), a Vörös-tó közelében. Súlypont EOV koordinátái: X 760 523, Y 349 037

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ANPI

Befogadóképesség: 4 fő

A középkorú erdő szélén kialakított kis pihenő a Baradla tanösvény mellett van, az azon haladók részére pihenési lehetőséget, a Vörös-tó környéki rétekre kellemes rálátást kínál.

Az erdei pihenőhely nem szerepel a közjóléti nyilvántartásban. Közjóléti berendezései régi kihelyezésűek, közepes vagy rossz állapotúak.

A pihenőhelyet elhelyezkedéséből adódóan a továbbiakban is fenn kell tartani. Közjóléti berendezései lecserélendők, illetve mennyiségük növelhető. A felújítás során új szemétgyűjtő ne kerüljön kihelyezésre, természetesen a régi rossz állapotú eltávolítandó.

Vörös-tói esőbeálló

Elérési lehetőség: A Jósmafő-Aggtelek közötti közút melletti parkolóhelyen. Gyalogosan turistautak találkozásánál, tanösvényen.

Elhelyezkedés: Jósmafőtől Aggtelek irányába kb. 1,5 km-re, a közút mellett, erdőben (Jósmafő 23D jelű erdőrészlet), a Vörös-tó közelében. Súlypont EOV koordinátái: X 760 562, Y 349 080

Területe: 0,02 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 8-10 fő

A pihenőhely a Baradla tanösvény mellett, továbbá a sárga és zöld jelzésű turistaút találkozásánál van. A parkoló mellett kialakított kis pihenő a közúton haladva is észrevehető, az erre haladók részére kellemes pihenési lehetőséget kínál. A gyalogosok részére a védőház eső elleni védelmet is nyújt.

Az erdei pihenőhely szerepel a közjóléti nyilvántartásban. Közjóléti berendezései újszerű állapotúak.

A pihenőhelyet elhelyezkedéséből adódóan a továbbiakban is fenn kell tartani. Közjóléti berendezéseinek körét 1db tájékoztató táblával javasoljuk bővíteni, amelyen jelenjen az ÉSZAKERDŐ Zrt. bemutatkozása, a térségben végzett tevékenységének rövid ismertetője. A parkoló közelsége ellenére itt se legyen szemétgyűjtő kihelyezve.

Vass Imre barlang

Elérési lehetőség: A Tohonya-patak mentén gyalogosan és lóháton jelöletlen mezőgazdasági földutakon és erdészeti magánutakon.

Elhelyezkedés: Jósmafőtől északnyugatra 2 km-re a Jósmafő 28 D jelű erdőrészlet délkeleti szélén. Súlypont EOV koordinátái: X 760 095, Y 351 585

Területe: 0,10 ha

Kezelő: ANPI

Befogadóképesség: 4-6 fő

A vezetéssel látogatható Vass Imre-barlang bejárata melletti erdei pihenő fokozottan védett területen került kialakításra. Közjóléti berendezései közepes állapotúak, melyek mellé a közelmúltban egy lóbeálló is épült. Az erdei pihenőhely nem szerepel a közjóléti nyilvántartásban, az érintett erdő az ÉSZAKERDŐ Zrt. vagyongazdálkodásában van.

A pihenőhely a barlanglátogatók, a lovastúrán résztvevők számára nyújt pihenési lehetőséget, továbbá a Kúria Oktatóközpont is szokott erre felé szervezni túrákat. Ezekből adódóan a közjóléti létesítmény továbbra is fenntartandó, sőt az ANPI egy védőház létesítését is tervezi, amely az eső elleni védelem túlmenően fedett szabadtéri foglalkoztatóként is hasznosítható lesz.

Mogyorós-kút

Elérési lehetőség: Kizárólag gyalogosan jelöletlen erdei utakon.

Elhelyezkedés: Országhatártól 300 m-re az Aggtelek 6A jelű erdőrészletben. Súlypont EOV koordinátái: X 760 797, Y 356 165

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: -

A nagy kiterjedésű erdőtömbben lévő létesítmény közelében nincs közjóléti nyomvonal. A terület háborítatlanságának biztosítása érdekében a korábban erre vezetett turistaút áthelyezésre került. A határ menti Északi-Zöld elnevezésű turistaút ezen az országhatár szakaszon nincs, az a Kecső-völgyben eltávolodik az államhatártól. A fentieknek köszönhetően a Mogyorós-kút közelében gyakorlatilag nem fordul meg turista.

A régi építésű forrásfoglalás, valamint az öreg közjóléti berendezések hiányosak, rossz állapotúak. Az erdei pihenőhely szerepel a közjóléti nyilvántartásban.

Miután a Ménes-völgy felső végén lévő erdei pihenőhelynek megszűnt a közjóléti funkciója, elhelyezkedéséből adódóan az erdőben dolgozók sem használják, ezért azt fel kell számolni. Közjóléti berendezéseinek megszüntetését az arra szolgáló Bejelentő lapon tudatni kell az erdészeti hatósággal, ezt követően törölhető a közjóléti nyilvántartásból.

Pósa-kút

Elérési lehetőség: A Szinpetri - Jósavő közötti közúttól gyalogosan 100 m-t megtéve.

Elhelyezkedés: Szinpetri és Jósavő között a Pósa-lápában a Szinpetri 11 N jelű erdőrészletben. Súlypont EOV koordinátái: X 764 857, Y 349 645.

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ANPI

Befogadóképesség: -

A gyalogosan jelenleg nehezen megközelíthető Pósa-kutat a turisták nem keresik fel, a terepen semmi sem mutatja hollétét. Foglalása rossz állapotú, egyéb közjóléti berendezése már nincs. Az erdei pihenőhely Hárs-forrásként szerepel a közjóléti nyilvántartásban, amely még tartalmaz padot, erdei bútor garnitúrát is.

Az ANPI annak ellenére nem tervezi a saját kezelésű erdőterületen a forrásfoglalás felújítását és mellette pihenőhely kialakítását, hogy e mellett fogja elvezetni egyik lovastúra nyomvonalát, továbbá a közúttól mindössze 100 m-re van.

A kedvező térbeni adottság miatt nem javasoljuk az egykori pihenőhely felszámolását, azt fejleszhetőnek tartjuk. A fejlesztés során a forrásfoglalás felújításán túlmenően erdei bútor garnitúrák helyezendők ki, továbbá egy tűzrakóhely kialakítását is javasoljuk. Gyalogos elérhetőségének javítására a közúttól kezdődően gyalogösvény létesítendő, továbbá a pihenőhely létezésére a közút mellett irányító tábla kihelyezésével fel kell hívni a figyelmet.

Puska Pál-forrás

Elérési lehetőség: Kerékpárral jelölt kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan az Országos Kéktúrán és a piros jelzésű turistaúton.

Elhelyezkedés: Szelcepusztától északkeleti irányba 1 km-re, a Patkós-völgyben, a Szögliget 3C és 3 ÚT jelű erdőrészletekben. Súlypont EOV koordinátái: X 765 364, Y 354 694

Területe: 0,02 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 4 fő

A forgalmas közjóléti nyomvonalak melletti erdei pihenőhely közjóléti berendezései közepes állapotúak. A Puska Pál-forráson korábban vízkiviteli mű épült, ennek köszönhetően az erre járók nem egy szokványos forrásfoglalás, hanem egy földhalommal letakart zárt vízgyűjtő medence, annak két tisztító ajtaja fogadja. Egy vastag, szétszedett vízvezetékéből folyik a víz. Ezen túlmenően a földhalom számos pontjából tör a felszínre a forrás vize.

Az erdei pihenőhely szerepel a közjóléti nyilvántartásban, ám közjóléti berendezései pontosítandók.

A pihenőhelyet elhelyezkedéséből adódóan a továbbiakban is fenn kell tartani, annak közjóléti berendezéseit gyarapítani kell. Ez a szándéka az ÉSZAKERDŐ Zrt.-nek is, 2013-ban erre a fejlesztésre az Országos Kék Körhöz kapcsolódó pályázatból támogatást nyert. A meglévő közjóléti berendezések cseréjén és mennyiségének növelésén túlmenően a forrásfoglalás környezetbe illesztése is elvégzendő.

Hideg-kút

Elérési lehetőség: Kerékpárral jelölt kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan az Országos Kéktúrán és a piros jelzésű turistaúton.

Elhelyezkedés: Szelcepuszta és a Szalamandra-ház között, utóbbihoz közelebb, a Ménes-völgyben, a Ménes-völgyi víztározó közelében a Szögliget 26 B jelű erdőrészletben. Súlypont EOV koordinátái: X 767 895, Y 355 606

Területe: 0,05 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 30 fő

A forgalmas közjóléti nyomvonalak melletti erdei pihenőhelyet a turistákon kívül az ANPI az erdei iskolához kapcsolódó programjaihoz kapcsolódóan is igénybe szokta venni megállóhelyként, foglalkozási helyszíneként. A számos (6db) közepes állapotú erdei bútor garnitúrája kicsi helyre van összezsúfolva, a terepadottságok ezt teszik lehetővé. A Hideg-kút foglalása is közepes állapotú, a mögötte lévő völgyből érkező Mocsolya-patak vize belefolyik a forrásfoglalás vízgyűjtő medencéjébe.

Az erdei pihenőhely szerepel a közjóléti nyilvántartásban, közjóléti berendezései pontosítandók.

A Hideg-kút foglалása és erdei бútor garnitúrái

A pihenőhelyet elhelyezkedéséből adódóan a továbbiakban is fenn kell tartani. Ez a szándéka az ÉSZAKERDŐ Zrt.-nek is, 2013-ban erre a fejlesztésre az Országos Kék Körhöz kapcsolódó pályázatból támogatást nyert. A meglévő közjóléti berendezések cseréjén túlmenően a forrásfoglalás és közvetlen környezet is felújítandó, mely során meg kell akadályozni, hogy a patak vize elérje a forrásfoglalást.

Tetves-forrás

Elérési lehetőség: Kerékpárral jelölt kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan a piros sáv és a kék kereszt jelzésű turistaúton.

Elhelyezkedés: A Szalamandra-háztól északra, a régi Szögliget – Szádalmási út mellett, a Ménes-völgybe vezető út leágazásánál, a Szögliget 25 TI₄ jelű erdőrészletben. Súlypont EOV koordinátái: X 769 357, Y 356 397

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 4 fő

A forgalmas közjóléti nyomvonalak találkozásánál lévő hangulatos erdei pihenőhely forrását sokan felkeresik, a környékeliek kedvelt vízvételi helye.

Az erdei pihenőhely szerepel a közjóléti nyilvántartásban, közjóléti berendezései pontosítandók. A forrásfoglalás és az 1 db erdei бútor garnitúra megfelelő állapotú, a szemétyűjtőt el kell távolítani.

A Tetves-kút foglалása,erdei bútor garnitúrája és bemutató táblája

A Tetves-forrástól kb. 50m-re, a Ménes-völgybe vezető út melletti mezőgazdasági terület szélén 2012-ben az ANPI lóbeállót létesített, mellette tűzrakóhely, erdei bútor garnitúra is található, tehát ennek is pihenőhely funkciója van, de miután nem erdőterületen van, nem kezelhető közjóléti létesítményként.

A két pihenőhely közelsége miatt a Tetves-forrás mellett a közjóléti berendezések gyarapítására nincs szükség.

Mocsár-forrás

Elérési lehetőség: Gyalogosan az Országos Kéktúrán

Elhelyezkedés: Derenk romközség területén a Szögliget 28 TI₁ jelű erdőrészletben. Súlypont EOY koordinátái: X 767 702, Y 356 486

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 4-6 fő

Az egykori Derenk településen lévő erdei pihenőhely szerepel a közjóléti nyilvántartásban, közjóléti berendezései rossz állapotúak.

Elhelyezkedéséből adódóan javasoljuk, hogy a Mocsár-forrás ne szerepeljen önállóan a közjóléti nyilvántartásban, Derenk, mint emlékhely, bemutatóhely részévé kell tenni.

Az itt található közjóléti berendezések lecserélendők újakra.

C. ERDEI KILÁTÓ

Pitics-hegyi kilátó

Elérési lehetőség: Gyalogosan a zöld jelzésű turistaúton.

Elhelyezkedés: Égerszögtől nyugatra, a Galyaság legmagasabb pontján, az Éger turistaház közelében, az Égerszög 3 C jelű erdőrészletben. Súlypont EOY koordinátái: X 762 215, Y 346 909

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: -

A Pitics-hegyi kilátó jelzett turistautakon Égerszögön kívül Aggtelek és Jósavfő irányából is elérhetők. A turistautak menti irányítótáblák az Éger turistaház és a Pitics-hegyet jelzik, a kilátót viszont nem említik. Az Aggteleki Nemzeti Park területén ez az egyetlen épített kilátó van, a turisztéreképeken szerepel, a túraútvonal leírásokban szerepel. A kilátó nem biztosít körpanorámát (a környező fák lombkoronái már akadályozzák a déli irányba történő kilátást, ám északi irányba a karsztvidék izgalmas felszíne, továbbá napos, páramentes időben a Tátra magas hegyvonulatai jól láthatóak).

A 15 m magas, fém szerkezetű kilátó rossz állapotú. Legfelső járószintjének pallózata elkorhadt, a csövekben lódarázs-fészkek vannak. Az erdős környezetbe egyáltalán nem illő kilátó balesetveszélyes, **a legelső létra elbontásával azonnal meg kell akadályozni a kilátóra feljutás lehetőségét, továbbá egy kilátóra helyezett táblán fel kell hívni a balesetveszélyre a figyelmet!**

Miután a kilátó létesítője és fenntartója nem ismert (valószínűsíthetően a nem látogatható Szabadság-barlang melletti Bányász Üdülőhöz [ma Éger turistaház] köthető), ezért létra elbontást, figyelmeztető tábla kihelyezést és a többi feladatot az ÉSZAKERDŐ Zrt.-nek, mint a terület vagyongazdálkodójának kell elvégeznie.

A létesítmény nem szerepel a közjóléti nyilvántartásban. A Vhr.-ben 2013-ban megjelent meghatározásból adódóan a kilátó anyaghasználata miatt ezt nem is kellene megtenni, de a létesítés sokkal korábbi, akkor pedig még nem volt kizáró ok a fém használata.

A kilátó és az arról látható panorámarészlet

A kilátó állapotja és anyaghasználata miatt sürgősen el kell bontani, a bontási anyagokat pedig el kell szállítani az erdőből.

A jó térbeni elhelyezkedés és a terület adottságai miatt az elbontott kilátó helyén új, faszervezetű kilátó építését javasoljuk. A terület fokozottan védett, ám itt gyakorlatilag egy meglévő kilátó újjáépítéséről, környezetbe illesztéséről és nem egy új területfelhasználásról, funkcióbővítésről van szó. 2013-ban a faszervezetű kilátó létesítési költségeihez pályázati úton támogatás volt szerezhető, melynek alapja az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA).

D. BEMUTATÓHELYEK, EMLÉKHELYEK

Vadbemutató

Elérési lehetőség: Közútról letérő aszfaltozott erdészeti magánúton, amely nincs megnyitva a közforgalom előtt. Kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: Nagy kiterjedésű erdőtömbön belül Szelcepusztán, ahol az ÉSZERDŐ Zrt. üzemi épületei, valamint további közjóléti létesítményei is találhatóak. Súlypont EOV koordinátái: X 765 010, Y 354 185

Területe: 1-1 ha (Aggtelek 12 EY és Szín 5 G jelű erdőrészei)

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 20-30 fő

A két területen lévő, kerítéssel lehatárolt helyszíneken szarvasok, illetve vaddisznók láthatók. A vadfajok a kerítéseken kívülről figyelhetők meg. Az erdei iskolai foglalkozások keretein belül mutatják be a gyerekeknek ezeket az erdei vadfajokat. Az erre túrázó, a Szelcepusztán megszálló vendégek viszont nem jutnak a vadfajokkal kapcsolatos információkhoz, hiányoznak az ehhez szükséges helyben elérhető tárgyak, kiadványok.

A vadbemutató nem szerepel a közjóléti nyilvántartásban, jelenleg nincs közjóléti berendezése.

A felsorolt hiányosságok pótlásával egy várhatóan számottevő érdeklődésre számot tartó vadbemutató helyet lehet kialakítani. Ehhez tájékoztató táblák és szórtan padok kihelyezésére, továbbá a látható vadfajokat bemutató kiadvány összeállítására, megjelentetésére van szükség. A kiadványok hozzáférési lehetőségét nem csak helyben, hanem a tervezési terület látogatóközpontjaiban, barlangpénztáraiban, a települések információs pontjaiban is biztosítani kell.

Derenk

Elérési lehetőség: Gyalogosan az Országos Kéktúrán

Elhelyezkedés: A Szalamandra-háztól északnyugatra, a Vidomáj-pusztá közelében, Szögliget 12-13-27-28 jelű tagok tisztásain, a Szögliget 12 ÉP jelű erdőrészletben. Súlypont EOV koordinátái: X 767 638, Y 356 626

Területe: 15 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 50 fő

Az egykori Derenk falu gazdag irodalommal rendelkező romközség. Az Országos Kéktúra útvonala az egykori település főutcáján halad végig, melynek két oldalán az 1943-ban

lerombolt házak kőhalmai hatalmas sírokra emlékeztetnek. A turistaút mellett kis táblákon olvashatók, hogy melyik porta kié volt, mi volt a foglalkozása, mikor és hová telepítették el. Az új építésű kis kápolna mellett az egykori iskolaépületet is megújult és lett a Derenki Lengyelség Emlékhelye. Az épületben az itt élő lengyelség múltjának bemutatása látható. Derenken minden év augusztusában rendeznek falunapot (búcsút), amikor is az innen eltelepítettek illetve leszármazottaik összegyűlnek és közösen emlékeznek a múltra.

A falu egykori temetője is jó állapotban van, a sírok helyét időszakonként megújított fejfák jelölik. A temetőbe az anyakönyvek kimutatásai szerint 1789 és 1943 között 1865 halottat temettek el. A temető bejáratánál elhelyezett táblán az 1918 és 1943 között elhunytak nevei szerepelnek, ezzel állítva emléket az itt nyugvó derenki lengyeleknek.

Az egykori házaktól keletre, a valamikori Szögliget – Szádalmás út mellett helyezték el Derenk nagyméretű emlékkövét, e mellett egy tájékoztató táblán három nyelvű írásban olvasható néhány mondatban az egykori település bemutatása.

Az emlékhely rossz helymeghatározással (az emlékkő helyével) szerepel a közjóléti nyilvántartásban, hozzá tartozó közjóléti berendezés viszont nincs felvéve, ez pótlendő.

Derenken kápolna és az egykori főutca melletti egyik tábla

A Mocsár-forrás mellett található közjóléti berendezések cseréjén túlmenően a romtelepülésen szórtan új padok, erdei bútor garnitúrák, tájékoztató táblák szükség szerinti kihelyezését javasoljuk. Az új közjóléti berendezések meghatározásába (típus, hely, mennyiség) be kell vonni az emlékhelyhez kapcsolódó szervezetek, egyesületek képviselőit, ezek elhelyezéséről ne csak az ÉSZAKERDŐ Zrt. és az ANPI döntsön.

Tégely-kereszt (Lakatos-forrás)

Elérési lehetőség: Gyalogosan az Országos Kéktúrán, valamint a piros rom jelzésen, amely egyben a Szádvár tanösvény nyomvonala is.

Elhelyezkedés: A Szádvári-hegy keleti lábánál a Várszög-völgy és a Bába-völgy találkozásánál, a Szögliget 20 G jelű erdőrészletben. Súlypont EOV koordinátái: X 769 859, Y 357 003

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 4 fő

A turistautak csomópontjában lévő, a közelmúltban felújított Tégely-kereszt Tégely János erdővédkerületi alkalmazottnak állít emléket, aki e helyen vesztette életét 1912-ben. A kereszt közelében lévő Lakatos-forrás foglалását 1974-ben a barlangkutatók készítették, amellyel annak a Lakatos Lászlónak állítottak emléket, aki a Meteor-barlang feltárása során 1969-ben szenvedett halálos balesetet.

Az emlékhely erdei pihenőhelyként, rossz megnevezéssel [Drégely kereszt (Lakatos-forrás) szerepel a közjóléti nyilvántartásban, közjóléti pihenőberendezése (pad, erdei bútor garnitúra) nincs.

A korábban szép forrásfoglalás felújítandó, továbbá a helyszín forgalmas volta miatt 1 db erdei bútor garnitúra és a történetek felidézésével egy tájékoztató tábla is elhelyezendő itt.

Jankó emlékfá

Elérési lehetőség: Gyalogosan turistautakról letérve (Országos Kéktúra, sárga jelzés), 250-300 m-t haladva

Elhelyezkedés: Szinpetritől északnyugatra, a sárga jelzésű turistaút, a Zabföldi-barlang közelében, a Szinpetri 4 TI₁ jelű erdőrészletben. Súlypont EOY koordinátái: X 765 069, Y 352 046

Területe: 0,01 ha

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: -

A turistautak közelében lévő emlékfá egy vadászbalesetben elhunyt embernek állít emléket.

Az emlékhely szerepel a közjóléti nyilvántartásban.

Az emlékfá fenntartásán túlmenően ezen a helyszínen egyéb közjóléti berendezés elhelyezésére itt nincs szükség.

E. ERDEI ISKOLA ÉS KÖRNYEZETE

Borz-Alom Erdészeti Erdei Iskola

Elérési lehetőség: Közútról letérő aszfaltozott erdészeti magánúton, amely nincs megnyitva a közforgalom előtt. Kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: Nagy kiterjedésű erdőtömbön belül Szelcepusztán, ahol az ÉSZERDŐ Zrt. üzemi épületei, valamint további közjóléti létesítményei is találhatóak. Súlypont EOY koordinátái: X 765 110, Y 353 950

Területe: 1,0 ha (Szín 5 ÉP₂ jelű erdőrészlet)

Kezelő: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Befogadóképesség: 40 fő

A számos módon elérhető Borz-Alom Erdészeti Erdei Iskola az ÉSZAKERDŐ Zrt. által üzemeltetett négy erdészeti erdei iskola egyike. A Szín településtől mintegy 5 km-re elhelyezkedő Szelcepuszta erdészeti épületegyüttesének egyikében található az erdészeti erdei iskola, amely alacsonyabb kategóriájú, önellátásos turistaházként is igénybe vehető azokban az időszakokban, amikor nincs erdei iskolai foglalkozás. Az egyemeletes épület az 1960-as években épült, benne mindazon helyiségek megtalálhatóak, amelyek egy bennlakásos erdei iskola működtetéséhez szükségesek. Az elmúlt évben az épületen belül felújítási munkák történtek.

Meghatározott tematika szerint erdőgazdálkodási ismeretek oktatása, környezeti nevelés történik itt iskolás csoportok részére, előre egyeztetett időpontokban. Az Aggteleki-kaszt egyedülálló képződményeinek, a rendkívül gazdag flóra és fauna megismerési lehetősége teszi egyedivé az itteni erdei iskolai foglalkozásokat, amelyek között a szabadban megtartott,

rövidebb-hosszabb túrákhoz kötődő foglalkozások dominálnak. A foglalkozások témaköreit gyarapítja a Szelcepusztán lévő többi közjóléti létesítmény (tanösvény, vadbemutató) is. Az épület közvetlen környezetében közjóléti berendezések szintén a szabadtéri foglalkozásokat szolgálják.

Az erdei iskola és környezete nem a típusának és nevének megfelelően szerepel a közjóléti nyilvántartásban. Jelenleg a *Szelcepusztai Kirándulóközpont* és a *Szelcepuszta szabadtéri tanterem* elnevezésű létesítményekbe soroltan vannak nyilvántartva az épület környéki közjóléti berendezések. A szükséges módosítások (összevonás, törlés) elvégzésével párhuzamosan a közjóléti berendezések típusa és mennyisége is aktualizálandó.

Az erdészeti erdei iskola és környezete a továbbiakban is fenntartandó. Környezetében az igényekhez igazítottan további tűzrakóhelyek, erdei bútor garnitúra-csoportok, tájékoztató táblák helyezhetők ki.

4.5. Közjóléti feltárás

A közjóléti feltárást nyomvonalas közjóléti létesítmények biztosítják, amelyek általában összekötik az előző fejezetben ismertetett, területi kiterjedéssel jellemezhető közjóléti létesítményeket. Külön fejezetben szerepeltetésüket egyrészt eltérő szerepük és tulajdonságuk, másrészt a nyomvonalak nem csak erdőterületet érintő mivolta indokolja.

A nyomvonalas közjóléti létesítmények a terület közjóléti feltárását biztosítják, kapcsolódnak a közlekedési hálózathoz, erdőn kívüli turisztikai létesítményekhez.

A Jószaí erdőtervezési körzet közlekedési feltárása a határ mentiségből és a domborzati viszonyokból adódóan sajátos adottságokkal rendelkezik. Közúton bár minden település megközelíthető, de három település (Égerszög, Teresztenye, Tornakápolna) is csak egy irányból (un. zsáktelepülések). A körzeten kívüli, de a közjóléti vizsgálatba vont Szögliget is zsáktelepülésnek számít. Vasútvonal nem érinti a körzet területét. Vasútállomás legközelebb Szin településhez van (3 km, Perkupa közigazgatási területén a Jószaí-Aggtelek nevű vasúti megállóhely).

4.5.1. Közforgalmú erdészeti magánutak

A tervezési területen közcélú forgalom előtt megnyitott erdészeti magánút nincs. A Szelcepusztára vezető aszfaltos erdészeti magánút csak behajtási engedély birtokában használható, közúthoz csatlakozó vége sorompóval ellátott.

4.5.2. Turistautak

A tervezési terület északi részét, azon belül Aggtelek, Jószaí, Égerszög, Szögliget térségét sűrűn behálózzák a jelzett turistautak, amelyek a gyalogos turisták számára feltárják a környék természeti és kultúrtörténeti látnivalóit. A körzethez tartozó települések közül Imola és Zubogy kivételével a többi település határát érintik turista utak.

A nagyragadozók élőhelyvédelme miatt a tervezési terület északnyugati részén nincs turistaút, a korábban itt haladókat is áthelyeztette az ANPI a mai nyomvonalukra.

A tervezési területen összesen 152 km hosszban található turistaút. Ebből 32 km az **Országos Kéktúra** útvonala, amely az E4 jelű Európán áthaladó turistaútnak is része. A Kéktúra Trizs községhatáránál lép be a körzet területére, majd Aggtelek belterületét érintve elfordul a Baradla barlang bejáratához, ahonnan visszafordul a Mész völgybe. A Baradla-tetőt és a Magas-hegyet délről megkerülve ér el a barlang jószaí bejáratához. A település belterületéből a Tohonya-patak völgyében északi irányban halad a hucul ménes érintésével a Szelce-völgy és a Jósza-völgy közötti gerincen Szelcepuszta irányába. Innen a Patkós-völgyben halad tovább keleti irányba, majd a csemetekertnél északi irányba fordulva áthalad

Derenken, Vidomáj-pusztán. A Szád-várat északi oldalról kerüli meg, majd a Tégely-keresztet érintve a Bába-völgyön keresztül hagyja el keleti irányba a tervezési területet.

A körzetben **kék, zöld, sárga, és piros színű fő jelzésű turistautak**, illetve hosszabb-rövidebb szakaszokon **mellékjelzésű** (leágazó, átkötő) **turistautak** is vannak. Ezek formája az úti céljukat szimbolizálja, színük pedig annak a főjelzésű útnak a színével egyezik meg, amelyből az adott mellékjelzés elágazik. A körzeten belül a leágazó kereszt (+), a menedékhelyre vezető négyzet (☐), a forráshoz vezető kör (⊙), a kilátóhoz vagy kilátóponthoz vezető háromszög (△), barlanghoz vezető (Ω), a romhoz, várhoz vezető (L) és az eredeti főjelzésű útról letérő és ugyanarra visszatérő (U) körutat jelző turistautak is megtalálhatók.

A turistautak jelzéseinek felújítása a helyszínelés tapasztalatai alapján megtörténik, állapotuk a tervezési területen belül változó minőségű.

Irányítótáblák a turistautak mellett

4.5.3. Tematikus nyomvonalak

A tematikus nyomvonalak valamilyen egyedi jelzéssel ellátott útvonalak, amelyek egy meghatározott cél vagy annak elérése érdekében létesültek. A jelzések fatörzsekre, tereptárgyakra, közjóléti berendezésekre (pad, irányítótábla) kerülnek.

Ilyen, gyalogosan igénybe vehető tematikus útvonalak például a Mária út, Szent Jakab útja, Gyöngyök útja, Magyarok útja elnevezésű **zarándokutak**. Ezek közül a spirituális utak közül egyik sem érinti a körzet területét.

Tematikus útvonalnak tekintendők az **erdei tanösvények** is, amelyek együttes hossza a tervezési területen belül 40 km.

Az erdei tanösvény a térség erdeinek, növény- és állatvilágának, erdőgazdálkodásának megismerését és a környezeti nevelést szolgáló, erdős környezetben kiépített, bemutató állomásokkal ellátott útvonal.

Tervezési területünkön csupán egy olyan erdei tanösvényt találunk, amely teljes egészében erdőterületen halad, témája kizárólag erdészeti témájú. Ezen túlmenően további hat olyan tanösvény is van, amelyeknek csak rövidebb-hosszabb szakasza halad erdőterületen, továbbá nem csak az erdővel összefüggő ismeretanyagot ad át. A teljesség igénye miatt ez utóbbi hat tanösvénynek nem csak az erdőterületen lévő szakaszait, hanem azok teljes hosszát bemutatjuk, hiszen mindegyik betölti környezeti nevelési funkcióját, továbbá a térség látnivalóit mutatja be, amelyek között meghatározó elem az erdő.

A nem csak erdőterületen haladó tanösvények (az ÉSZAKEDŐ Zrt. kezelésén kívüli összes többi) nem szerepelnek a közjóléti nyilvántartásban, ezeket a kezelőknek be kell jelenteniük

az erdészeti hatósághoz. Amennyiben az adott tanösvény nem a saját kezelésben lévő erdőterületen halad, úgy a bejelentés mellé csatolni kell az erdőkezelő tanösvény létesítésre vonatkozó hozzájárulását, a két fél közötti megállapodást.

1. ÉSZAKERDŐ Zrt. kezelésében

Borz erdei tanösvény

Elérési lehetőség: Közútról letérő aszfaltozott erdészeti magánúton, amely nincs megnyitva a közforgalom előtt. Kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: Nagy kiterjedésű erdőtömbön belül Szelcepusztán és az ahhoz keletről kapcsolódó erdőtömbben. Kezdő- és végpont EOY koordinátái: X 765 085, Y 353 990.

Hossza: 2,8 km

Befogadóképesség: 20-30 fő

Bejárásához szükséges idő: kb. 1,5 óra

A Borz-Alom Erdészeti Erdei Iskolától induló és oda visszatérő Borz erdei tanösvényen 12 tanösvény-állomás van kialakítva, Szín település közigazgatási területén található. A tanösvényt az ÉSZAKERDŐ Zrt. a saját vagyongazdálkodásában lévő erdőterületen alakította ki. A tanösvény teljes egészében erdőtervezett területen halad.

A tanösvényhez tanösvény-füzet is tartozik, amelyeket az ÉSZAKERDŐ Zrt. Jósua-Tornai Erdészeti Igazgatóság központi épületén kívül Szelcepusztán, továbbá (általában) a térség információs pontjaiban lehet beszerezni. A füzet a tanösvény táblákon olvasható anyagok kiegészítéséhez nyújt hasznos információkat és azokkal összefüggő játékaival is tartalmaz. Az erdészettől feladatlap is beszerezhető, amelyekkel a gyermekek részére az erdőgazdálkodás játékosabbá, élményszerűbbé kívánja tenni a tanösvény bejárását. Mindezekon túlmenően előzetes egyeztetés alapján mód van erdészeti túravezetés igénybevételére is.

Az ANPI gondozásában is kiadásra került egy több nyelven elérhető túravezető füzet.

A tanösvény mentén irányítótáblák nyújtanak útbaigazítást

A Borz erdei tanösvény szerepel a közjóléti nyilvántartásban. A tanösvény mentén a táblákon kívül nincs egyéb közjóléti berendezés.

A tanösvény táblák információs felülete elöregedett, azok lecserélendők újakra. Ezzel párhuzamosan szükség szerint a táblák felújítása is elvégezendő. A felújítás során a régi irányító táblák is lecserélendők, törekedve az egységes megjelenésre. A tanösvény mellé padok, erdei bútor garnitúrák kihelyezésére nincs szükség, Szelcepusztán ezek biztosítottak.

2. ANPI kezelésében

Baradla tanösvény

Elérési lehetőség: Közúton gépjárművel, tömegközlekedési eszközzel (busz), kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: A Baradla-barlang aggteleki és jósavízi bejárata között, érintve a vörös-tói bejáratot is. Kezdőpont EOY koordinátái: X 757 025, Y 348 585. Végpont EOY koordinátái: X 760 310, Y 350 095

Hossza: 7,5 km

Befogadóképesség: 50 fő

Bejárásához szükséges idő: kb. 3 óra

A Baradla tanösvény a sárga jelzésű turistaúton halad, 19 állomása van. Az ANPI-nak ez az első tanösvénye, 1983-ban létesítette. A tanösvény végigjárása közben megismerhetjük a karsztosodás különböző formáit, az útközben fellelhető geológiai és kultúrtörténeti értékeket.

Csodálatos természeti környezetben tanulmányozhatjuk a terület földtani, vízrajzi, állat- és növényzeti értékeit.

A Baradla tanösvény négy szakasza, összességében 27%-a erdőtervezett területen halad. Utolsó, a Törőfej-völgyi Parkerdőben lévő 0,5 km-es szakasza a Fürkész tanösvénnyel egy nyomvonalon halad. A tanösvényhez több nyelven kiadott túravezető füzet is tartozik, amely az ANPI információs pontjaiban szerezhető be.

A tanösvény táblák információs felületének szükség szerinti cseréjén kívül egyéb közjóléti fejlesztésre nincs szükség. A nyomvonal mellett számos pihenési lehetőség biztosított, azok berendezései más létesítményekhez (pihenőhely, látogatóközpont) kötődnek.

Zöld határ tanösvény

Elérési lehetőség: Közúton gépjárművel, tömegközlekedési eszközzel (busz), kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: Aggteleken a Baradla-barlang bejáratától indulóan a határon átnyúlva. Kezdőpont EOY koordinátái: X 757 025, Y 348 585. Végpont (határátlépési pont) EOY koordinátái: X 757 960, Y 350 579.

Hossza: 7,0 km, melyből a magyarországi szakasz 3,0 km

Befogadóképesség: 30 fő

Bejárásához szükséges idő: 4-5 óra

A Zöld határ tanösvény az „Év Vidéke” program keretében létesült, a térség első, határon átnyúló túraútvonala. Magyarországi szakasza, mint ahogyan azt a neve is mutatja, a határ menti zöld jelzésű turistaúton halad.

A Baradla-Domica Barlangrendszer aggteleki és domicai bejáratát köti össze a felszínen. Útvonala és tematikája az európai Natura Trail kritériumai és ajánlásai alapján került kijelölésre. A terület természeti sajátosságainak, növény- és állatvilágának, az ember és természet kölcsönhatásainak bemutatása mellett az állomáshelyek játékos „feladványai” természeti környezetünk közvetlen, élményszerű megtapasztalását teszik lehetővé.

A Baradla-barlang aggteleki bejáratától induló tanösvény a Baradla-völgyben halad végig, mely tetején a határ felé elforduló 0,6 km-es szakasza halad erőterületen.

A tanösvény magyarországi szakaszán nincs pihenő berendezés (pad, erdei bútor garnitúra, védőház), a tanösvény tematikájához igazodva nincs is ezekre szükség.

Tohonya-Kurisztlan tanösvény

Elérési lehetőség: Közúton gépjárművel, kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: Jósavő közigazgatási területén, Kúria Oktatóközpont és Méntelep indulási és érkezési hellyel. Kezdő- és végpont EOY koordinátái: X 761 240, Y 350 170.

Hossza: 10,0 km

Befogadóképesség: 50 fő

Bejárásához szükséges idő: kb. 5,5 óra

A Tohonya-Kurisztlan tanösvény a sárga jelzésű turistaúton halad, 20 állomása van. A tanösvény útvonala két körből áll, amelyek folyamatos túraként, vagy két különálló kirándulásként is megtekinthetők. A Jósavő belterületéről induló körtúrák az Aggteleki Nemzeti Park sajátos tájképi értékeivel, a karsztos felszín formavilágával és legjellemzőbb élőhelyeivel ismerteti meg a látogatót. Az ANPI azoknak is ajánlja a tanösvény bejárását, akik közelebbről szeretnék megismerni a hagyományos tájhasználati módokkal és azok nyomaival: állattartás, szántóföldi művelés, szőlő- és gyümölcsstermesztés ill. -feldolgozás, erdőgazdálkodás, szénégetés. A tanösvény mentén látható hazánk egyetlen állami tulajdonú, több mint 80 lóból álló hucul ménese.

A Tohonya-Kurisztlan tanösvény két szakasza, összességében 30%-a erdőtervezett területen halad. A tanösvényhez több nyelven kiadott túravezető füzet is tartozik, amely az ANPI információk pontjaiban szerezhető be.

A tanösvény táblák információs felületének szükség szerinti cseréjén kívül egyéb közjóléti fejlesztésre nincs szükség. A tanösvény nyomvonalának jelentős részére az ANPI lovastúra nyomvonalat tervez. Az együttes használat lehetőségét az adottságok, a terepviszonyok figyelembe vételével kell meghatározni.

Tanösvény-állomást jelző tábla

Fürkész tanösvény

Elérési lehetőség: Közúton gépjárművel, kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, többek között az Országos Kéktúrán is.

Elhelyezkedés: Jósvalő közigazgatási területén, a Baradla-barlang jósvalői bejáratának környezetében, a Törőfej-völgyi Parkerdőben. Kezdő- és végpont EOV koordinátái: X 760 430, Y 350 115.

Hossza: 3,0 km

Befogadóképesség: 30 fő

Bejárásához szükséges idő: kb. 1,5-2 óra

A Törőfej-völgyi Parkerdő bejáratától induló Fürkész tanösvény a narancssárga jelzésű turistaúton halad, 12 állomása van. A tanösvény a természetben található tárgyakkal, jelenségekkel (a víz ereje, szín-fény-illat, hangjelenségek) összefüggő szórakoztató feladatokat tartalmaz. A feladatok a természeti jelenségek, növények, állatok alapos megfigyelését, a környezettudatos szemlélet kialakításának megalapozását szolgálják. A tematikából, a tanösvény táblákon megjelenő szöveg és ábratartalomtól adódóan a tanösvényt főként óvodás és kisiskolás csoportoknak ajánlja az ANPI.

A körtúrát biztosító tanösvény belterületen kívüli szakaszai erdőtervezett területeken haladnak, utóbbiak aránya 65%.

Az állomáshelyeket jelölő táblák mindegyikén megjelenik a tanösvény logója, egy fürkészdarázs mesefigura, aki egy-egy, a természetben található tárgyakkal, jelenségekkel összefüggő szórakoztató feladat elvégzésére, vagy játékokra szólítja a túrázókat. A táblákon kívül az adott feladathoz kapcsolódóan különböző tárgyak is találhatók.

A tanösvény folyamatos karbantartása mellett bővítés nem tervezett.

Szádvár tanösvény

Elérési lehetőség: Gépjárművel Szögliget belterületéről a Vár-völgyön keresztül, kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon, az Országos Kéktúra rövid szakasza is érinti.

Elhelyezkedés: Szögliget közigazgatási területén, a Szárd-hegy körül, induló pontja a Szalamandra-ház mellett található. Kezdő- és végpont EOY koordinátái: X 769 640, Y 356 335.

Hossza: 4,5 km

Befogadóképesség: 30 fő

Bejárásához szükséges idő: kb. 3 óra

A Szalamandra-háztól induló és oda visszaérkező Szádvár tanösvénynek nincs önálló jelzése, erdei utakra jelölt turistaútvonalakon (piros sáv és rom, kék rom jelzés) halad. Nyomvonalán 12 állomáshely található, melyeket egy-egy sárga alapú tábla jelez, rajta a helyhez kötődő információkkal. Az elágazási pontokat irányító táblák jelzik.

Tanösvénytábla

Tanösvény útvonalán haladva az Aggteleki-karszt sokszínű növényvilága, a jellemző erdőtípusok ismerhetők meg, miközben három forrás (Tetves-, Lakatos- és Csurgó- forrás) is található. Felfedezhetik a túrázók a térség egyik legjelentősebb kultúrtörténeti értékét, az 1250-es években épített, majd 1685-ben Habsburg Lipót parancsára felrobbantott Szád-várat is. A vár Magyarország egyik legnagyobb alapterületű vára volt.

A körtúrát biztosító tanösvény teljes egészében az ÉSZAKERDŐ Zrt. kezelésében lévő erdőtervezett területen van.

A tanösvénytáblák folyamatos karbantartása mellett bővítés nem tervezett.

3. Önkormányzat kezelésében

„Barátságban a tájjal” Tornakápolnai tanösvény

Elérési lehetőség: Közúton gépjárművel, tömegközlekedési eszközzel (busz), kerékpárral jelzett kerékpározható nyomvonalon, gyalogosan turistautakon.

Elhelyezkedés: Szinpetri – Tornakápolna közötti közúton, Tornakápolna belterületén és az ahhoz kapcsolódó mező- és erdőgazdasági területeken. Kezdőpont (papírmalom) EOY koordinátái: X 766 210, Y 349 955. Végpont EOY koordinátái: X 765 680, Y 347 910

Hossza: 5,5 km

Befogadóképesség: 30 fő

Bejárásához szükséges idő: kb. 2,5 - 3 óra

Tornakápolnán érezhető a természet közelsége, ez itt a legfontosabb turisztikai vonzerő (addig, amíg nem lesz sok vendég). A „Barátságban a tájjal” Tornakápolnai tanösvény tematikája a hagyományos paraszti gazdálkodás, a gyümölcstermesztés, a kulturális értékek bemutatása köré fonódik.

A tanösvény pályázati támogatás igénybevételével 2009-ben létesült. A tanösvény Szinpetritől (papírmalom) elindulva a természeti formákat és a hagyományos tájhasználat egyes elemeit, majd a hegytetőn elhelyezkedő Tornakápolnára érve a település kulturális értékeit mutatja be. A temető mellett pihenőhely is várja az erre elhaladó túrázókat. Rövidített túraként javasolt az 1.-5., ill. a 8-12. állomáshelyek külön túraként való bejárása. A körtúrára is lehetőséget adó felső, 2,1km hosszú tanösvényszakasz (köszöntő tábla – templom és temető – töbör – borókás – Vizes-forrás – köszöntő tábla) 1,0 km-es része erdőtervezett területen halad. Ezek az erdők vegyes tulajdonban vannak, rendezetlen gazdálkodási viszonyúak. Ezt a helyzetet minél előbb fel kellene számolni, hiszen ez a rendes erdőgazdálkodás, azon belül a közjóléti fejlesztésnek is gátja.

Az erdőterületen lévő tanösvény-szakasz mellé egy kirándulóhely létesítését javasoljuk védőházzal, erdei bútor garnitúrával, tűzrakóhelyekkel. Ezen túlmenően és ettől függetlenül a Vizes-forrás környezetrendezése, balesetmentesítése minél előbb elvégzendő, mely során egy kis pihenőhely is kialakítható mellette, ezzel is bővítve a természetbe csábítás és ott tartás körét.

Tanösvény-állomást jelző tábla

4.5.4. Kerékpáros nyomvonalak

A tervezési területet feltáró alsórendű közúthálózatra, valamint a Jósvafő – Szelcepuszta – Ménes-völgy – Szalamandra-ház (Szögliget) vonalra, továbbá a régi Szögliget-Szádalmás útra **kerékpározható nyomvonal** van jelölve a terepen illetve a turistatérképen. Ezek együttes hossza 68 km.

A kerékpározható nyomvonal jelölése

A kijelölést a Karszt Turisztikai Egyesület végezte. A nyomvonal erdészeti magánutat érintő szakaszai a kijelölést megelőzően nem lettek egyeztetve az ÉSZAKERDŐ Zrt.-vel, az erdészeti hatósággal, nem szerepel az erdészeti hatóság nyilvántartásában. Ezeket a hiányosságokat pótolni kell annál is inkább, mert ezek a nyomvonalak turistautakon haladnak és ezt az együttes használatot az erdészeti hatósággal engedélyeztetni kell.

Az ANPI fel kívánja hívni a létesítő figyelmét a legalizálásra és a nyomvonalak felújítására, karbantartására.

A tervezési területen az ANPI által javasolt alábbi **kerékpáros túraútvonalak** alakultak ki:

- A Bükki Nemzeti Park Igazgatóságával az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából minden évben megrendezi a Bükk–Aggteleki kerékpártúrát Szilvásváradtól Aggtelekig. A 75 km – es túra a körzetben Trizs és Aggtelek határát érinti.
- A Galyasági körtúra 50 km hosszon a körzet 8 településén (Aggtelek, Trizs, Imola, Kánó, Égerszög, Teresztenye, Szőlősárdó, Jósvafő) halad át.
- A Szelce – Szádvár körtúra 51 km-es hosszából 32 km-en közúton, 19 km-en terepi úton vezet. Az Aggtelek – Domica határátkelő ponttól a Baradla-barlang aggteleki bejáratáig tart és érinti Jósvafőt, a Szelce-völgyet, a Patkós-völgyet, a Ménes-völgyet, a Vár-völgyet, Szögligetet, Szint és Szinpetrit.

Az ANPI jósvafői Kúria Oktatóközpontjában kerékpár kölcsönzésre (30 db) is van lehetőség.

4.5.5. Lovastúra nyomvonalak

A tervezési területen nyilvántartott és **kijelölt lovastúra nyomvonal jelenleg nincs.**

Az erdei lovaglás egyébként sokkal népszerűbb a lovasok körében, mint a mezei utak használata. Lovaglásra igénybe vehető nyomvonalak használata iránt a körzetben van igény, az erdei utak egy részét rendszeresen használják lovaglás céljára is, ezeken vezetett túralovaglásokat szervez az ANPI.

A lovas túraútvonal jelölésének abban az esetben van erdőtörvényből eredő jelentősége, ha turistaút nyomvonalán vagy megjelölt kerékpárúton vezet, mert ebben az esetben a nyomvonal együttes használatát az erdészeti hatósággal engedélyeztetni kell.

A tervezési területen az ANPI keretén belül működik lovaglást oktató, lovagoltató vállalkozás (Jósvafői Kúria Lovasudvar, Ménesközpont), amely terepi lovagoltatást, lovas kocsikázást, terepi lovas szánózást is hirdet a honlapján. Évente szerveznek lovas táborokat is, melynek során a lovas kocsikázástól és az egyórás tereplovaglástól az egy hetes lovas vándorútig szerveznek lovas programokat gyerekeknek, felnőtt lovasoknak és csoportoknak egyaránt.

5. Erdészeti közjóléti fejlesztési program

5.1. A turizmus fogalma, erdőt érintő formái

A **turizmus** magába foglalja a személyek lakó- és munkahelyen kívüli minden szabad helyváltoztatását, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat (WTO, Hágai Nyilatkozat, 1989).

A turisztikai termékek közül az erdőt érintően **természet-alapú turizmus (ökoturizmus)** jelenhet meg. Napjainkra, amikor a természetes környezet egyre nagyobb károsító terhelések érik, megnövekszik a jelentősége a természetet kímélő, annak megismerését célzó turisztikai tevékenységnek. Az ökoturizmust igénylő embert a hamisítatlan tájképi-vidéki struktúrák érdeklik, a szabadidő eltöltésében egyértelműen a természettel megtalálható harmóniára törekszik.

Az ökoturizmus egyik meghatározott kínálatot biztosító ága az erdei turizmus, amely az erdők közjóléti szolgáltatásain alapul, és amelynek működésében és fejlesztésében az erdészeti ágazat jelentős szerepet vállal. Az erdei turizmus összefoglaló neve mindazon turisztikai formáknak, melyek nagyrészt erdőhöz, erdei környezethez kötődnek. Ezért az erdőket más szempontok figyelembevétele mellett alkalmassá kell tenni ennek a feladatának betöltésére, vagyis a turisták számára úgy kell feltárni és berendezni, hogy lehetővé tegye az üdülési, pihenési szerepének betöltését.

Az erdőt látogatók száma nehezen meghatározható. Az erdei közjóléti létesítmények „kihasználtsága”, „befogadóképessége”, mint fogalom nehezen értelmezhető. Az erdei turizmus az ismeretlen tájak felfedezésének egyik legkönnyebben elérhető formája, amely sok ember számára jelent egészséges kikapcsolódást, szórakozást. Ezért az erdőben található erdészeti létesítmények megléte és azok állapota különösen fontos.

5.2. A körzet erdészeti közjóléti fejlesztése

5.2.1. Általános fejlesztési célok

Bár az erdők önmagukban is turisztikai vonzerőt jelentenek a lakosság és az üdülönépesség számára, az igények és az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az erdők arra alkalmas részét tájba illő, rusztikus megjelenésű, fából és helyi anyagokból készült **közjóléti berendezések kihelyezésével** komfortosabbá kell tenni.

Az erdők turisztikai feltárása, berendezése során arra kell törekedni, hogy az erdei ökoszisztémákat a lehető legkevesebb zavarás, sérülés érje.

Az erdei ökoszisztéma a táj egyik leglényegesebb természetes eleme. Az ökoszisztémák fenntartása adja az alapját az erdők többfunkciós használatának, ami az erdőben előforduló életformák életképességén és kölcsönhatásaik épségén alapulnak. Ezért a közjóléti rendeltetésű erdők szempontjából is az ökoszisztémák megőrzése – és amennyiben szükséges, helyreállítása – az egyik legfontosabb feladat. Az erdei ökoszisztémák védelméhez hozzátartozik az erdei rétek, tisztások, völgyek, sziklakibúvások, vizek, kilátópontok megőrzése is.

Közjóléti szempontból az őshonos fajokból álló, összetételében és szerkezetében változatos, magas fajgazdagságú állományok tekinthetők ideálisnak, amelyet csak elvétve szakít meg jelentősebb fakitermeléssel érintett erdőfolt vagy vadkárelhárító kerítés látványa. A fakitermelések és a faanyagszállítás (közéltés) nyomai gyorsan és szakszerűen felszámolásra kerülnek, az erdőben létesített közjóléti létesítmények jó állapotúak, környezetük esztétikus és biztosított akadálytalan használatuk, az erdő rendezett képet mutat, hulladékmentes.

Rendkívül fontos az erdőlátogatók irányítása és tájékoztatása, amit **megfelelő turistaút és sétaút hálózat, lovagloutak kialakításával, kerékpározható erdészeti utak kijelölésével** és célszerűen elhelyezett táblákkal, útjelzésekkel kell biztosítani.

Lényeges feladat a **parkerdők, kirándulóerdők fogadási szakaszainak**, „kapuinak” **kialakításával** a látogatók „tömegturizmust” igénylő részének e területekre koncentráltatása, megkímélve ezáltal az erdők „csendes” övezeteit.

Nagy hangsúlyt kell helyezni a **természet, az erdő, az erdőgazdálkodás megismertetésére, a környezeti nevelés elősegítésére**. Fontos fejlesztési feladat az erdőben lévő természeti és kulturális értékek, látványosságok bemutatása.

5.2.2. Közjóléti létesítmények fejlesztési javaslatok

A. A meglévő és tervezett közjóléti létesítményekkel kapcsolatos általános javaslatok

- Csak a magas látogatottságú, hosszabb tartózkodásra alkalmas létesítmények mellett indokolt a **szeméthyűjtők** kiépítése, fenntartása. Az intenzíven feltárt és látogatott közjóléti létesítmények kivételével javasoljuk a szeméthyűjtők felszámolását az erdőterületeken. Az erdőgazdálkodók számára a hulladék gyűjtése, elszállítása óriási teher, ráadásul csak rövid ideig látszódik a munka eredménye. A kirándulók tömege jeles napokon megsokszorozódik, ekkor még a megfelelő állapotban levő üres szeméthyűjtők sem tudják befogadni a keletkező hulladék mennyiségét. Szórt közjóléti létesítmények mellett a szeméthyűjtő léte (függetlenül attól, hogy tele van vagy nincs benne gyűjtőzsák) „felhatalmazza” arra a látogatót, hogy használja a gyűjtőt és nem készíti arra, hogy magával vigye a szemetet, pedig az már csak elenyésző súlyú, térfogatú az erdőbe kivitt élelmiszerhez képest. Tájékoztatni kell a látogatót minden lehetséges fórumon (táblák, szóróanyag, honlap) hogy vigye magával a hulladékot hazáig vagy legalább a meghatározott helyeken levő konténeres gyűjtőkig. Természetesen hosszú ideig még gyakori hulladékgyűjtési akciókra lesz szükség, azonban a tapasztalatok szerint kisebb energiaráfordítást igényel a jelenlegi rendszernél és hosszú távon olyan szemlélet felé fordítja a látogatókat, amely számos országban már régen kialakult.
- Az Evt. 64. § (3) bekezdése szerint a parkerdők területén tűzvédelmi és turisztikai célból, tűzvédelmi szempontból biztonságos és állandó **tűzrakóhelyet** kell kialakítani. A jogszabály előírása kizárólag a parkerdőkre vonatkozik, azonban azokon a pihenőhelyeken, ahol korábban kiépített tűzrakóhely volt vagy az erdőlátogatók rendszeresen tűzgyűjtással egybekötöttén használják a közjóléti létesítményt, célszerű a tűzrakók megépítése. Természetesen a környező növényzet tűzveszélyességének figyelembe vétele alapvető! Véleményünk szerint megfelelő **tűzrakóhelyek kiépítésével a tűzveszély csökkentése mellett a terület rendezettsége és a látogatók komfortérzete (a kezelő megítélése) is sokat javul.**
- A megfelelő erdőkép kialakításához a közjóléti berendezések megjelenése is nagyban hozzájárul. A **berendezések kialakítása során egyszerűsége, egységessége** való törekvést javasolunk (ez utóbbi többnyire jellemző is). A létesítményt alkotó berendezések a célnak megfelelők és használhatók legyenek. Egy-egy felújítást, bővítést követően a rossz állapotú közjóléti berendezések ne maradjanak a helyszínen, azok elbontott részei is eltávolítandók!
- Több közjóléti létesítmény területén szembeűnő a **tájékoztató táblák** „erdeje”. Bár a létesítmények fejlesztésénél, támogatásokról, megvalósuló projektekről elkészült táblák

kihelyezése nem kerülhető el, a táblák szórt, „tájba illő” elhelyezésére (felesleges táblák eltávolítására) célszerű ügyelni.

- A **közzőléti berendezések állapota** a használat, az időjárási viszonyok és gyakran a rongálások miatt fokozatosan romlik, helyként funkcióját sem tudja betölteni, ezért szükség van **folyamatos karbantartásuk** biztosítására és annak elvégzésére.
- A berendezések cseréjénél jóval költségkímélőbb a karbantartási munkálatok rendszeres elvégzése (felületkezelés, elhasználódott darabok cseréje stb.), ezek nagyban elősegítik a berendezés használhatóságát és megakadályozzák a gazdátlanság negatív üzenetének kialakulását.

B. Meglévő közzőléti létesítmények fejlesztési javaslatai

A meglévő közzőléti létesítmények fejlesztési javaslatait a könnyebb áttekinthetőség érdekében azok bemutatásánál ismertetjük (4.4. és 4.5. fejezet).

C. Tervezett közzőléti létesítmények

C1. ERDEI PIHENŐHELYEK

ALMÁS-VÖLGYI PIHENŐ

Helyszíne: Aggtelek keleti belterületi szélétől 500 m-re, a közút É-i oldalán, az Almás-völgy elején. Legelő hrsz: Aggtelek 0103/4, erdőrészlet jel: Aggtelek 48 D

Kezdeményező: Aggtelek Község Önkormányzata

Cél: Erdő közé ékelődött, befásodott legelő szélén, belterület közeli pihenőhely kialakítás, amely a közúton közlekedők számára is biztosít pihenési lehetőséget.

A legelőterület az ANPI tulajdonában, a csatlakozó erdőterület az ÉSZAKERDŐ Zrt. vagyonkezelésében van. A pihenőhely egyeztetett létesítését a természetvédelmi és erdőgazdálkodási szempontok figyelembe vétele mellett (megközelítés, helykijelölés, tájba illő megjelenés) mindkét állami szervezet támogatja.

A létesítéshez háromoldalú együttműködési megállapodásra és az erdészeti hatóság engedélyére lesz szükség. A tervezett pihenőhelyen erdei bútor garnitúrák, padok, tűzrakóhely(ek), tájékoztató tábla kerüljön kihelyezésre.

KŐHOROG

Helyszíne: Jósvafő feletti közúti szerpentin mellett a Jósvafő 23 B jelű erdőrészletben

Kezdeményező: Jósvafő Község Önkormányzata

Cél: Szép panorámát biztosító pihenőhely kialakítása

A Kő-horog-oldal helyi elnevezésű erdő az ÉSZAKERDŐ Zrt. vagyonkezelésében van. A pihenőhely egyeztetett létesítése elől az erdőgazdaság nem zárkózik el, megállapodásra lesz szükség.

A Jósvafő belterületére szép panorámát kínáló helyszínen csekély mértékű fakivágásra, erdei bútor garnitúrák, tájékoztató tábla kihelyezésére van szükség. Ezen túlmenően az attraktív megjelenés érdekében max. 5 m magas megfigyelő létesítése is ajánlott. A gyalogos mozgás megkönnyítése érdekében a közúthoz csatlakozó meredekebb területen kb. 20 m hosszban erdei falépcső építésére is szükség lesz. A közút burkolata mellett a helyszínen jelenleg is van kiszélesített padka, amely 2-3 db személygépkocsi leállítását biztosítja. A pihenőhely

kialakításával párhuzamosan ezt a felszínt is rendezni kell, továbbá KRESZ-táblával (Parkoló tábla) jelezni kell a megállás lehetőségét.

A körzeti közjóléti fejlesztési terv készítése során **meglévő források mellett további új erdei pihenőhelyek létesítése iránt is mutatkozott igény.** Ezek: Kis-kopolya-forrás, Fedor-kút, Kecse-kút, Bolyamér-forrás. Ezek állami tulajdonban lévő erdőterületen vannak, kezelőjük az ANPI vagy az ÉSZAKERDŐ Zrt. Az említett források a közjóléti nyomvonalaktól messze vannak, általában nehezen megközelíthetők, a turisták előtt nem ismertek. Ezekből adódóan közjóléti funkciójuk nincs és a közeljövőben igény sincs ezeknél a forrásoknál közjóléti hasznosításra. Mindezt figyelembe véve ezeknél a forrásoknál **nem javaslunk pihenőhely kialakítást**, ezzel az erdőkezelők is egyetértenek.

Ettől függetlenül a források fenntartására (függetlenül attól, hogy az foglalt-e vagy sem) az erdőkezelőknek folyamatosan gondot kell fordítania. Ex lege védettségükből adódóan nem engedhető az meg, hogy ezek a források a fenntartás hiánya miatt megszűnjenek.

C2. BEMUTATÓHELYEK

BÉKE-BARLANG

Helyszíne: Jósvalő közigazgatási határában lévő barlangbejárat és környezete a Jósvalő 33 A jelű erdőrészletben

Kezdeményező: ANPI

Cél: Az egykori híres gyógybarlang újraindítása és bemutatása

A Béke-barlang az Aggtelek határában emelkedő Szár-hegy és Szomor-hegy lábának víznyelőitől a Törőfej-völgyben fakadó Komlós-forrásig húzódó, természetes felszíni nyílással nem rendelkező, felszín alatti üregrendszer, a Baradla kisebb testvére. Az 1952-ben feltárt Béke-barlang hossza 7.200 m.

A barlang levegőjének, mikroklímájának orvosilag bizonyított gyógyhatása van, az egészségügyi hatóságok a barlangot Magyarországon elsőként, 1969-ben gyógybarlanggá nyilvánították. A jósvalői mesterséges bejáraton keresztül közelíthető meg az a Nagyterem, ahol a gyógyhelyet kialakították. Az egykor híres, nagy forgalmú gyógyhelyet tulajdonosa ma már nem üzemelteti.

Az egykor szebb napokat látott bejárat és környezete elhanyagolt, az ANPI vagyonkezelésében lévő erdőterületen van.

A Béke-barlang bejáratának előtere

Az ANPI az építmények vagyonkezelését meg kívánja szerezni, majd ezt követően újra be szeretné indítani a barlang gyógyturisztikai hasznosítását, vissza szeretné állítani a turisztikai vonzerőt. Az elképzeléshez az infrastruktúra adott, azokat kell a mai kor színvonalának megfelelően felújítani, fejleszteni.

A bejárat közelében a célnak megfelelő közjóléti fejlesztésekre is szükség lesz. A bejáratot elérő nyomvonalak adottak, azokat fel kell újítani. A közjóléti létesítési tervet a pontos hasznosítási tervhez kell igazítani.

SZÁD-VÁR

Helyszíne: Szögliget közigazgatási területén a Vár-hegyen, a Szögliget 20 TN jelű erdőrészletben

Kezdeményező: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Cél: Szád-vár bemutatása, kirándulóhely kialakítása

Az ÉSZAKERDŐ Zrt. vagyonkezelésében lévő erdőterületen elhelyezkedő várrom a Szádvárért Baráti Körnek köszönhetően folyamatosan épül, szépül. A vármentő kör minden évben igyekszik megteremti annak a lehetőségét, hogy terület-tisztítási, falkonzerválási, feltárási munkák történjenek a gazdag történelmi múlttal rendelkező, egykor Magyarország legnagyobb alapterületű várai közé tartozó Szád-várban.

A várat turistaút és tanösvény éri el, ezeknek köszönhetően az erre kirándulók többsége felkeresi ezt a helyszínt.

Várfal részlet

A növényzet visszaszorítását érintő munkákban az erdészeti is részt vesz.

A vár területe az építési, kutatási helyszínek kivételével szabadon látogatható, közjóléti berendezés a vár területén nincs.

A Baráti Körrel és a régészekkel egyeztetett módon a Szád-vár területén bemutatóhely kialakítása javasolt amely akár kirándulóhellyé is fejleszthető. A fából épülő, nyitott oldalú védőház a szokásos nyári ásatások ideje alatt a munkában részt vevők menedékhelyéül is szolgálhat.

C3. ERDEI SPORTPÁLYÁK

ÉLMÉNYPARK (erdei kalandpark)

Helyszíne: A Baradla-barlang aggteleki bejáratánál lévő parkoló melletti erdőterület – Aggtelek 62 C jelű erdőrészlet

Kezdeményező: Baradla Kemping és Turistaszálló üzemeltetője

Cél: Idegenforgalmi vonzerő és szolgáltatási kör bővítése, új szabadidős tevékenység biztosítása

Napjainkban egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik az erdei kalandparkok iránt, egyre több vendég veszi igénybe az ügyességet, bátorságot, erőt igénylő, sport jellegű kellemes és izgalmas időtöltési lehetőséget.

A kezdeményező által javasolt fejlesztési helyszínen egyrészt a faállomány-viszonyok nem igazán alkalmasak a létesítmény kialakításához. Az ÉSZAKERDŐ Zrt., mint az erdőterület vagyonkezelője, továbbá az ANPI, a világörökségi környezetre hivatkozással nem támogatja ezt a fejlesztési elképzelést. A fentiekből adódóan **ezen a helyszínen erdei kalandpark nem létesíthető.**

Ellenben ez az erdőterület a Baradla-barlang Aggteleki Fogadóközpontjának újjáépítésével (ANPI cél) párhuzamosan, ahhoz illeszthető közjóléti fejlesztéssel igény szerint az ÉSZAKERDŐ Zrt.-vel és az erdészeti hatósággal egyeztetett módon igénybe vehető.

Ez által a térség leglátogatottabb helyszínén az ÉSZAKERDŐ Zrt. a saját kezelésében lévő erdőterületen be tudna mutatkozni a nagyközönség előtt.

SZÁNKÓ- ÉS SÍPÁLYA

Helyszíne: Jószaő belterületéhez közeli erdőterület és az ahhoz kapcsolódó zártkerti terület – Jószaő 25 D jelű erdőrészlet

Kezdeményező: Jószaő Község Önkormányzata

Cél: Hiánypótlás. Műszaki létesítmény nélküli, téli sportolásra alkalmas helyszín biztosítása a település lakói és a téli időszakban kevés számban itt lévő vendégek részére.

A tervezési terület domborzati viszonyai alkalomszerűen biztosítani tudják a nem versenyszintű téli sportok lehetőségeinek megteremtését.

Az ÉSZAKERDŐ Zrt. kezelésében lévő erdő (Jószaő 25 D) és az alatta lévő zártkerti terület együttesen alkalmasnak mutatkozik arra, hogy ott szánkó- és sípálya létesüljön. A létesítést az önkormányzat kezdeményezi. Az erdő alatti zártkerti terület tulajdonosaival az önkormányzat meg tudna állapodni ezen alkalomszerű téli tevékenység eltérésében, elősegítésében.

A szánkó- és sípálya létesítése érdekében az erdőterületet érintően egy 15-20 m széles, fa- és cserjementes pászta kialakítására és annak folyamatos, fás szárú növényzettől mentes állapotban tartására van szükség mintegy 130 m hosszban. A pályán jelentősebb tereprendezésre nincs szükség, azon műszaki létesítmények (felvonó, hóágyú) nem helyezhetők el. A pászta tetején és szélén néhány darab közjóléti pihenő berendezés (erdei bútor garnitúra, pad) kihelyezését javasoljuk olyan helyekre, ahonnan szép panoráma tárul fel s így ezeket nyáron is felkereshetik a kirándulók.

A szánkó- és sípálya létesítése ellen az ÉSZAKERDŐ Zrt. nem emelt kifogást, viszont az ANPI a tervegyeztető tárgyalást követően megfogalmazott nyilatkozatában (ügyszám: 269-5/2014) nem támogatja a jelzett helyszínen a fejlesztést, ebből adódóan a létesíthetőségre vonatkozóan még további egyeztetésekre van szükség.

A téli sportokhoz kapcsolódóan **sífutás** is figyelembe veendő. Erre vonatkozóan a tervezési területen jelenleg nem mutatkozik igény, ám annak alkalomszerű megjelenésére célszerű felkészülni. Erre a célra erdőterületet érintően azok a turistautak vehetők igénybe, amelyeket

nem érint a téli faanyagszállítás. A tömeges igény megjelenéséig nem tartjuk szükségesnek a sífutó utak kijelölését ám érdeklődés esetén az erdőkezelők tudjanak adott pillanatban használható nyomvonalakat javasolni.

A sífutáshoz kapcsolódóan fontos kiemelni, hogy az is kerülje el a közjóléti feltárással nem érintett erdőterületeket, ezért a turistautakon kívüli nyomvonalakat csak ANPI engedéllyel szabad igénybe venni.

5.2.3. Megszüntetendő közjóléti létesítmények

A közjóléti létesítmények megszüntetésének közjóléti nyilvántartási vonatkozásai, továbbá jogszabályi és racionalizálási okai vannak.

1. A közjóléti nyilvántartásban jelenleg szerepel az erdőtervezett területen kívüli **Vörös-tói autósziphenő** (ANPI kezelés). Miután a Vhr. 2013. évi módosítását követően az erdőtervezett területen kívüli létesítmények nem tekinthetők közjóléti létesítményeknek, így ezt az egyébként a funkcióját nagyszerűen betöltő, erdészeti létesítménynek nem tekinthető parkolót törölni kell a nyilvántartásból.

2. Szelcepusztán a közjóléti nyilvántartásban az erdei iskola környezetében lévő közjóléti berendezések a **Szelcepusztai kirándulóközpont** és a **Szelcepuszta szabadtéri tanterem** elnevezésű közjóléti létesítményekhez tartoznak. Mindkét létesítmény az ÉSZAKERDŐ Zrt. kezelésében van. Miután a létesítményekhez tartozó berendezések valójában a Borz-Alom Erdészeti Erdei Iskola környezetében vannak, annak tevékenységéhez kötődnek, ezért felesleges a két létesítményt külön nyilvántartani.

3. A **Mocsár-forrás** és a mellette lévő közjóléti berendezések Derenk romtelepülés területén vannak. A romtelepülésen további közjóléti berendezések találhatók, amelyek együttese bemutatóhely, emlékhely típusú közjóléti létesítményt alkotnak. A területileg egybeeső két közjóléti létesítmény funkciója egymást kiegészíti, ezért a Mogyorós-forrás önálló közjóléti létesítményként szerepeltetésére nincs szükség, közjóléti berendezéseit át kell tenni a Derenk elnevezésű közjóléti létesítményhez.

4. A **Mogyorós-kút** a közjóléti nyomvonalaktól távol, természetvédelmi szempontból értékes, nagy kiterjedésű erdőtomb belsejében van, ahonnan a nagyragadozók életfeltételeinek biztosítása érdekében a múltban a turistautak áthelyezésre kerültek. Miután ezen a területen nem kívánatos a turistaforgalom, elhelyezkedéséből adódóan az erdőben dolgozók sem használják, ezért a Mogyorós-kút nem tölt be közjóléti szerepet, közjóléti nyilvántartásban szerepeltetése nem kívánatos. Rossz állapotú közjóléti berendezéseit el kell távolítani, az ÉSZAKERDŐ Zrt. a megszüntetést Bejelentő lapon közölje az erdészeti hatósággal, ezt követően kerülhet sor a közjóléti nyilvántartásból történő törlésére.

5.2.4. Tervezett turisztikai vonzerők

A Jósvalói erdőtervezési körzet közjóléti létesítményeinek fejlesztési javaslatai mellett mindenképpen meg kell említeni az erdőn kívüli, vagy a nem erdőhöz kötődő turisztikai, idegenforgalmi fejlesztéseket is, hiszen alapvetően azok vonzzák a térségbe a látogatókat.

A Jósvalói erdőtervezési körzet területén a közjóléti létesítményeken túl nagyon sok turisztikai látványosság található a kultúrtörténeti látnivalóktól a természeti környezetben található turisztikai vonzerőkig egyaránt. Ezek környezetében az alábbi fejlesztések tervezettek.

BARADLA-BARLANG AGGTELEKI FOGADÓKÖZPONTJA

Helyszín: A barlang aggteleki bejárata és környezete

Kezdeményező és kezelő: ANPI

Cél: A jelen kor elvárásainak már nem megfelelő fogadóhely újjáépítése, látogatóközpont kialakítása

A hatalmas látogatói forgalmat lebonyolító barlangbejárat környezete mára annyira lehasználttá vált, hogy annak megjelenése már nem méltó a Világörökség címhez.

Az ANPI tervezett fejlesztései között első helyen szerepel a Baradla-barlang Aggteleki Fogadóközpontjának újjáépítése, amely során pályázati források felhasználásával a Világörökség címhez méltó színvonalú és kapacitású új látogatóközpontot kíván kialakítani. Ezt a bejárat közvetlen közelének felújításán túlmenően a parkoló, a vendéglátó- és vendégfogadó helyek, a bejárat feletti kilátóhely mai kornak megfelelő színvonalú újjáépítésével kívánják elérni, igazítva a látogatói igényekhez. Az újjáépítés a legkorszerűbb technikák beépítését és rendelkezésre bocsátását nem nélkülözheti, mindezek mellett a környezetbe illesztésre fokozottan figyelni kell. Javasoljuk, hogy a parkolóhoz csatlakozó erdőterületen (Aggtelek 62 C, kezelő ÉSZAKERDŐ Zrt.), az újjáépítéshez igazítottan történjen közjóléti fejlesztés, mely révén az erdőgazdaság is bemutatkozhat ezen a nagy látogatói forgalmú területen.

TÚRA KÖRUTAK A VÖRÖS-TÓI BEJÁRAT KÖRNYEZETÉBEN

Helyszín: A Baradla-barlang Vörös-tói bejáratához kapcsolódó terület

Kezdeményező és kezelő: ANPI

Cél: A Vörös-tói Látogatóközpont környezetében rövid túrázási lehetőség biztosítása

Az ANPI a Vörös-tói Látogatóközpont környezetében, a bejutásra várók részére olyan természeti ösvények kialakítását tervezi az ott lévő, saját kezelésben lévő legelőterületeken, ahol kellemes sétával úgy el lehet tölteni 20-30 percet, hogy közben az érdeklődő az ösvények mellett elhelyezett kis táblákon lévő információk segítségével ismereteket szerezhet az itt található és látható, földfelszíni élő- és élettelen természeti értékekről.

Az önmagába visszatérő tervezett ösvények részint a sárga jelű turistaúton és Baradla tanösvényen haladnak a Szent Ferenc-kápolnáig, illetve a Vörös-tóig.

A Szent Ferenc kápolna környezetében a közúthoz kötődően rendezett parkoló és kis pihenő létesítését javasoljuk (jelenleg is sok közúton közlekedő megáll itt), továbbá legalább 1db, a kápolnát részletesen bemutató tájékoztató tábla kihelyezése is szükséges.

Az igen szép természeti környezetben lévő Vörös-tó mellett jelenleg csak 1 db pad található. A túrakörút létrehozásával párhuzamosan a tó mellett egy-két erdei bútor garnitúra és pad csoportos vagy szórt kihelyezésével kis pihenőhely kialakítása is javasolt.

PANORÁMA KILÁTÓPONT A TORNAKÁPOLNAI LEGELŐN

Helyszín: Tornakápolnai legelő

Kezdeményező és kezelő: ANPI

Cél: Tájképi elemek megfigyelési lehetőségének biztosítása és bemutatása

Az ANPI kezelésében lévő legelőterület arra alkalmas részén a nemzeti park egy kilátópontot kíván létesíteni, amelyet a közútról gyalogösvényen keresztül lehetne megközelíteni (közúton irányító tábla kell, amely a kilátópont létezésére felhívja a figyelmet).

A kilátópontról a Jósza-völgy, a Bódva-völgy, továbbá a karsztvidék közelebbi részeinek és az Esztramos-hegy lát képe tanulmányozható. A látottakhoz segítséget egy domborzatot ábrázoló terepasztal fog nyújtani, amelyen a lényegesebb tájképi elemek fel lesznek iratozva.

A kilátóponton kilátó létesítésére nincs szükség, ám pihenő berendezések (erdei bútor garnitúra, pad) kihelyezésére igen.

5.2.5. Közjóléti feltáró-hálózat fejlesztési javaslatok

A tervezési terület közjóléti feltáró-hálózata nem egyenletes, ennek okait a 4.5. fejezetben ismertettük. A hivatkozott fejezet alfejezetei részletesen tartalmazzák az egyes közjóléti nyomvonalak bemutatását.

Az erdő közjóléti feltárása az erdő látogatóit irányítja, vezeti.

Az erdő látogatásának szabályait az Evt. 91.-96.§ tartalmazza, ennek lényegesebb elemeit a 2. fejezetben mutattuk be.

Az erdőterületek látogathatósága iránt a lakosság igénye egyre növekszik, ezért a szabályozás gyakorlati jelentősége megnőtt. A Bejárható Magyarország Kormányprogram keretein belül olyan részletes szabályozás készül, amely nemcsak az erdőterületre fog vonatkozni, továbbá tartalmazni fogja a nyomvonalak kijelölésének és nyilvántartásának mikéntjét is. Ennek a jogszabálynak kell majd a meglévő (különböző szervezetek által kijelölt) turistautak jogi státuszát is rendezni.

Az erdők közjóléti célú feltáró hálózatának bővítésére irányuló lakossági igények, valamint az erdőgazdálkodói, vadgazdálkodói és természetvédelmi érdekek között egyensúlyt kell tartani.

Ezen túl az erdei közlekedés különböző módozatait művelő turisták közti ellentmondások feloldására is törekedni kell.

Az erdei közlekedés egyre több módjával kell számolnunk, amelyeket össze kell hangolni a hagyományosnak tekinthető gyalogos turizmus számára kialakult feltételekkel.

5.2.5.1. Közforgalmú erdészeti magánutak

A tervezési területen közforgalom előtt megnyitott erdészeti magánút jelenleg nincs, az erdőgazdálkodók ilyen út létesítésében a közeljövőben nem gondolkodnak.

Az erdészeti magánutak közcélú forgalom előtti megnyitásának az erdőgazdálkodó szándékán túlmenően a közlekedési hatóság engedélye is szükséges.

A Szelcepusztán lévő közjóléti infrastruktúra és a tervezett közjóléti fejlesztésekkel párhuzamosan megfontolásra javasoljuk az ÉSZAKERDŐ Zrt. részére a **Szin-Selcepuszta között** lévő, 5,3 km hosszú (erdőtervi jele: Szin 22 ÚT), jó minőségű aszfaltos erdészeti fő feltáró út közcélú forgalom előtti megnyitását. Az erdészeti feltáróút paramétereit sebességkorlátozás mellett lehetővé teszik a közforgalom előtti megnyitást.

A Határok Nélkül Konzorcium véleményezési céllal 2013 januárjában levélben megkereste a területileg illetékes erdészeti hatóságot egy közlekedési infrastruktúrafejlesztési megvalósíthatósági tanulmánnyal, amely erdészeti magánutakat érintően különböző **határmetszési szakaszokat** tartalmaz (az ÉSZAKERDŐ Zrt és az ANPI ebből a megkeresésből kimaradt).

A tervezési területen belül a tanulmányban az alábbi három, államhatár elérését és átlépését lehetővé tevő nyomvonal szerepel:

- Régi Szögliget-Szádalmás út (4,7 km)
- Előzőből leágazóan Szilice irányába a Ménes-völgyben lévő feltáró utak (10,0 km)
- Régi Kassai út (0,8 km).

A határmenti közlekedési infrastruktúra fejlesztését célzó határátlépési pont sűrítés a tervezett nyomvonalakon útkorszerűsítést, azok közcélú forgalom előtti megnyitását irányozza meg. A felsorolt nyomvonalak közül a **Ménes-völgybe tervezett nem vehető figyelembe**, ott az ilyen célú közlekedésfejlesztés természetvédelmi, erdő- és vadgazdálkodási okok miatt nem lehetséges, **nem engedélyezhető**.

5.2.5.2. Turistautak

A tervezési területen összességében 152 km hosszú turistaút található. A turistaút hálózat gerincét az Országos Kéktúra adja. E mellett megfelelő sűrűségben találhatók pihenőhelyek, továbbá teljesül az a kormányzati elvárás, miszerint az országot átszelő fő turistaút mellett 50.000 lépésenként (30 km-ként) legyen igénybe vehető szálláslehetőség.

A turistaút hálózat a tervezési területen belül nem egyenletes, ennek természetföldrajzi, természetvédelmi, erdő- és vadgazdálkodási okai vannak. Mindezt figyelembe véve a turistaút hálózat bővítésére a körzet területén nem mutatkozik igény, **új nyomvonal tervezésére jelenleg nem kerül sor.**

Az erdőgazdálkodás során előfordulhat olyan eset, amikor egy turistaúttal érintett erdőrészletet be kell keríteni az erdő sikeres felújulása érdekében. Ilyen esetben az erdőgazdálkodó köteles a vadkárelhárító kerítés és a turistaút találkozásánál átjáró építésével a gyalogos átjutási lehetőséget biztosítani. Amennyiben olyan erdőrészlet kerül levágásra, amelyen jogszerűen kialakított turistaút halad át, az erdőgazdálkodónak továbbra is kötelessége biztosítani a turistaút gyalogos használhatóságát, vagy az adott terület megkímélése érdekében köteles gondoskodni az érintett útszakasz áthelyezéséről.

A turistautak fenntartásával kapcsolatban a jövőben arra kell figyelni, hogy a mellékjelzésű turistautak jelzése is kerüljön felújításra.

A körzet egyes turistaútjain tapasztalható az Evt. 91.§ (1b) szerinti együttes használat. Ilyen a Szelce-völgyben, a Patkós-völgyben és a Ménes-völgyben lévő **P** jelzésű turistaút szakasz, a régi Szögliget-Szádalmás úton lévő **K+** jelzésű turistaút, vagy a Régi Kassai úton és az Északi Zöldön lévő **K** és **Z** jelzésű turistaút szakaszok, melyeken jelzett kerékpározható nyomvonal van. Az ismertett turistaút szakaszok különböző minőségű utakon (tehát nem ösvényeken) vannak, így az együttes használat megengedhető. A kijelölt kerékpározható nyomvonalakat az erdészeti hatósággal engedélyeztetni kell, továbbá a nyomvonalakat be kell jelenteni.

Az együttes használattal érintett turistaút-szakaszokon egy-két táblával erre a közös használatra célszerű felhívni a figyelmet.

5.2.5.3. Tematikus nyomvonalak

Az ország erdeiben egyre nagyobb igény mutatkozik az erdőterület adta kellemes környezetben különböző tematikus útvonalak vezetésére.

A tervezési területen lévő tanösvények együttes hossza eléri a 40 km-t. Ezek közül a Borz erdei tanösvényen kívül egy sem szerepel a közjóléti nyilvántartásban, ezek nyilvántartásba vételét a tanösvények kezelőinek a megfelelő bejelentő lapokon kezdeményezniük kell.

A meglévő tanösvények a tervezési területet jól feltárják, **új tanösvény létesítésére nincs szükség.**

A meglévő tanösvények folyamatos karbantartására viszont szükség van. A romos, nehezen olvasható táblákat fel kell újítani, az információs felületet szükség szerint frissíteni szükséges. Az ANPI tanösvényeinek egy részét át kívánja alakítani, ezen túlmenően nekik is az általuk kezelt tanösvények karbantartása, felújítása a céljuk

A tematikus útvonalak egy speciális típusa - amely Magyarországon most van terjedőben (bár régi hagyományokra építkeznek) - a zarándok turizmus. Egyelőre **zarándok út kijelölési igény nem fogalmazódott meg** a tervezési területen, de a későbbiekben nem kizárható. Ilyen esetben, ha lehetséges, elsősorban a meglévő turistaút hálózat elemeit célszerű bevonni. Ez többek között azzal az előnnyel is jár, hogy a védett területeken nem alakulnak ki új nyomvonalak, továbbá a turistautak mentén meglévő közjóléti létesítmények kihasználtsága is növelhető, illetve azok mentén új közjóléti berendezések elhelyezésének az indokoltsága is nő.

5.2.5.4. Kerékpáros nyomvonalak

Magyarország kedvező adottságokkal rendelkezik a kerékpáros turizmus fejlesztéséhez, az ebben rejlő lehetőségek kiaknázása ez idáig mérsékelten valósult meg, pedig a kerékpározás integráns része lehet a turisztikai élményeknek.

A kerékpározás korosztálytól függetlenül művelhető, bár a kerékpározás legaktívabb résztvevői a fiatal és középkorú korosztályból kerül ki.

A kerékpáros turizmus tekintetében a jövőben folyamatos növekedés várható. Ezt szorgalmazza a Bejárható Magyarország Kormányprogram is.

A kerékpározás iránti igény növekedésével számítani kell arra, hogy a kerékpárosok egyre növekvő mértékben meg fognak jelenni az erdőterületeken is, erre az erdőtörvény bizonyos korlátozások mellett lehetőséget biztosít. Jelentős turistaforgalmú helyeken az erdőlátogatás egyik sarkalatos kérdése az, hogy a kerékpározható nyomvonalak lehetőség szerint a gyalogos turistaforgalomtól és a lovagló nyomvonalaktól el legyen választva. A tervezési területen jelenleg nem jellemző, hogy egyazon nyomvonalon zsúfoltság alakulna ki és több jármóddal, egy időben, ugyanazon a nyomvonalon közlekedve zavarnák egymást a turisták. Mindemellett az erdőben megjelölt turistaúton kerékpározni abban az esetben lehet, ha az együttes használat lehetőségét a turistaúton a helyszínen megjelölik. Ha a látogatók életét és testi épségét nem veszélyezteti, akkor az együttes használatot az erdészeti hatóság engedélyezi.

A tervezési területen jelenleg az alsórendű közúthálózatra, továbbá az erdei és mezei utakra 68 km együttes hosszban van kijelölve kerékpározható nyomvonal. Az erdészeti magánutakat érintő szakaszok (ezek együttes hossza 7,5 km) kijelölésére az erdőgazdálkodótól a kijelölő **nem kért hozzájárulást**, a kijelölt nyomvonalak **nem lettek bejelentve** az erdészeti hatósághoz. Ezek **pótlása minél előbb elvégzendő**.

Ezen túlmenően a kijelölőnek, vagy megállapodás alapján az út kezelőjének (fenntartójának) folyamatosan biztosítani kell (kivéve az erdő látogatásának korlátozására vonatkozó eseteket) a nyomvonal kerékpározhatóságát. A Szelce-völgyben lévő szakasz jelenleg igen nehezen, vagy egyáltalán nem kerékpározható.

A tervezési területen belül az erdészeti magánutakat érintően **új kerékpáros nyomvonal kijelölése iránti igény nem jelentkezett**, az Evt módosítása az erdei kerékpározásra tág lehetőséget nyitott.

A **Szelcepusztára bevezető aszfaltos erdészeti magánúton** nem vezet turistaút, tehát az Evt. szerint ez a nyomvonal jelölés nélkül is használható kerékpározásra. Ettől függetlenül a térséget nem ismerő kerékpárosok tájékoztatása érdekében **javasoljuk** ezen a nyomvonalon is **a kerékpározási lehetőség kijelölését**. Amennyiben ezt az utat az ÉSZAKERDŐ Zrt. megnyitja a közcélú forgalom előtt, akkor erre a kijelölésre nincs szükség.

5.2.5.5. Lovastúra nyomvonalak

A több évezredes magyar lovaskultúra nemzeti örökségünk szerves része, amelynek megőrzése kötelességünk. A nemzet tudatában a válságos időkben is megőrződött a ló iránti tisztelet, amit a ló az ember szolgálatával váltott ki történelmünk során.

Jelenleg újjászületni látszik a magyar lovaskultúra, amelyet támogat a Darányi Ignác terv ötödik alprogramja, amely a nemzeti programok kidolgozását sürgeti.

A Kincsem – Nemzeti Lovas Program fel kívánja éleszteni a hanyatlóban lévő lovas ágazatot, amelynek egyik ága a tereplovaglás. A program swot analízisében a tereplovaglás erősségei között említi az „*egyedülálló szabad tereplovaglási lehetőségek és kiváló természeti adottságok*”-at, a fenyegetettségek között tartja számon „*a szabad tereplovaglás nem megfelelő jogi háttere (erdőtörvény)*” az erdei lovaglás szabályozatlanságát. Az erdőtörvény módosítása e tekintetben megtörtént (91.§ - 96.§).

Az erdőtörvény módosítása nyomán az erdő rendeltetésétől függetlenül üdülés, sportolás és kirándulás céljából állami és helyi önkormányzati erdőben a gyalogosokhoz hasonlóan a lovas turisták is saját felelősségükre ott tartózkodhatnak. A jelzett turistaút, illetve jelzett kerékpárút együttes használatához azonban a lovasoknak be kell szerezniük az erdészeti hatóság engedélyét, amelyet a hatóság abban az esetben ad meg, ha az együttes használat a látogatók életét és testi épségét nem veszélyezteti. Az engedélyezett együttes használatot a nyomvonal mentén jelölni kell. Megjelölt turistaút, vagy kerékpárút keresztezése esetén a lovas az úton kizárólag lépésben haladhat át.

A tervezési területen jelenleg nincs az erdőterület kezelőjével egyeztetett, kijelölt lovastúra nyomvonal.

Miután a tervezési területen rendszeresen használt lovastúra nyomvonalak alakultak ki, melyek köre a jövőben várhatóan bővülni fog, ezért az együttes használatról függetlenül **javasoljuk a teljes lovastúra hálózat egységes kijelölését.**

Ezt az ANPI, mint a térség meghatározó lovastúra szervezője, magára fogja vállalni. Ennek kapcsán a körzeti közjóléti fejlesztési terv készítése során eljuttattak a tervkészítőhöz egy lovastúra útvonal hálózat elképzelést, amely a néhány órás túráktól kezdve a több napos túra megtételét is lehetővé tenné. A hálózatot alkotó nyomvonalak együttes hossza a tervezési területen belül kb. 135 km volt (ebben a hosszban nem csak az erdőterületet érintő nyomvonalszakaszok vannak benne). Az egyeztetések folyamán tett észrevételekre reagálva az ANPI áttekinti és a későbbiekben kijelöli a végleges lovastúra útvonal hálózatot. Ez jelen fejlesztési terv zárásáig nem történt meg, ezért nem tudjuk a tervezett lovastúra nyomvonal-hálózatot bemutatni.

A végleges hálózat kialakulásával párhuzamosan várhatóan további lópihenők létrehozására is szükség lesz. Amennyiben ezek erdőterületet vesznek igénybe, akkor azokat létesítés előtt az erdészeti hatósághoz benyújtott létesítési terv alapján engedélyeztetni kell.

5.2.6. Az erdőgazdálkodás közjóléti szempontú változtatásainak javaslata

Az összes erdőnek, függetlenül a rendeltetésbe sorolástól van tágabb értelemben vett közjóléti szolgáló funkciója, mivel pusztán a létezésével jelentős pozitív hatást gyakorol az egészséges környezet fenntartására a társadalom egészségi állapotára (erózióvédelem, vízbázisok védelme, széndioxid megkötés, élőhely biztosítása természeti életközösségek számára, turizmus, munkahelyteremtés stb.). Az erdő közjóléti szerepe tágabb értelemben tehát a társadalom jólétének, fenntarthatóságának biztosításában is megnyilvánul.

A kifejezetten közjóléti céllal fenntartott és e cél megvalósítása érdekében kezelt erdők rendeltetései között tervezési területünkön gyakorlatilag nem jelenik meg (kivéve Szelcepusztán 43 ha-t) a közjóléti rendeltetések közül a **parkerdő rendeltetés**. Ennek oka a védelmi rendeltetések prioritásán túlmenően az, hogy az erdők rendeltetésének megváltoztatását az erdőgazdálkodók kezdeményezhetik és jelenleg nem érdekeltek abban, hogy a valós közjóléti használatához igazítsák az erdők rendeltetését, amely a Jósvalói erdőtervezési körzetben a természetvédelmi területek nagy kiterjedése miatt csak további rendeltetésként lehetséges. A védett területeken kívüli erdőkben (a körzet Aggteleki-karszton kívüli, déli része) elenyésző a közjóléti hasznosítás, ott nem lenne értelme a közjóléti rendeltetés megállapítását kérni.

A **közjóléti erdők** kezelésével kapcsolatban megfogalmazott törvényi előírás elvárását támaszt az erdő kezelőjével szemben. Az Evt. 2. §-ban megfogalmazottak szerint: „....az erdei haszonvételek gyakorlása során törekedni kell az olyan módszerek alkalmazására, amelyek biztosítják, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetességét,életképességét, továbbá megfelelően a társadalmi igényekkel összhangban lévő védelmi, közjóléti és gazdasági követelményeknek, betöltse természet-és környezetvédelmi, közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai, valamint oktatási és kutatási) célokat szolgáló szerepét....”

Annak érdekében, hogy a közjóléti rendeltetésű erdők megfeleljenek a törvény alapelveiben is megfogalmazott elvárásoknak és a társadalom egyre fokozódó igényeinek, gondoskodni kell ezen erdők hosszú távú fenntartásáról és a közérdeknek megfelelő „speciális szolgáltatás” feltételeinek biztosításáról.

A turisztikai szerepet is betöltő települések környékén található erdőkben a **közjóléti funkció további erősítése szükséges**, ennek során a védett területeken a védelmi célokat figyelembe kell venni.

Míg a tágabban értelmezett közjóléti erdőgazdálkodás figyelembe veszi a természeti értékek megőrzését, az erdőnek a környezet védelmében betöltött szerepét, addig a közjóléti rendeltetéssel rendelkező erdők általában sokkal intenzívebb turisztikai terhelésnek vannak kitéve, ezért az erdőt látogató közönség igényeit szolgálnia kell az erdőgazdálkodónak azáltal is, hogy lehetővé tegye az erdő biztonságos látogatását és biztosítsa a kulturált kikapcsolódás feltételeit.

A közjóléti tevékenységgel érintett erdők kezelése során követendő szempontok:

- arra alkalmas termőhelyeken és erdőállományok esetében törekedni kell a **flyamatos erdőborítást**, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódú erdőgazdálkodásra való áttérésre;
- vágásos üzemmód esetén az erdő egészségi állapotának figyelembevételével, illetve ha az újulat megmaradását az nem veszélyezteti, a **vágásérettségi kor emelésére** kell törekedni, a véghasználatot több ütemben indokolt végrehajtani, valamint fokozatos felújítóvágás esetén hosszabb véghasználati időszakot kell alkalmazni;
- az erdőfelújítás és az erdőnevelés során **változatos korú, fafajösszetételű és szerkezetű**, hosszú távon állékony **faállományt** kell kialakítani, így ennek érdekében többek között – az erdő természetességi állapotának fenntartása mellett – az erdők esztétikai értékét növelő, vagy oktatási célokat szolgáló, idegenhonos, nem intenzíven terjedő fafajú faegyedek szálsankénti elegyítése, vagy visszahagyása is megengedett;
- közjóléti nyomvonalak mentén folytatott erdőgazdálkodás során a jelzett turistautak, a lovaglás és kerékpározás célját szolgáló utak **jelzéseit hordozó fákat kímélni kell**;
- a közjóléti berendezések és közlekedési nyomvonalak **famagasságnyi környezetében fel kell számolni a balesetveszélyt okozó fákat** (veszélyt jelentő fák kitermelésével, vagy a veszélyes koronarészek eltávolításával);
- a balesetveszélyt nem okozó odvas fákat (még élő és elhalt fák) az erdőkezelési munkák végzése során az erdei ökoszisztéma fajgazdagságának segítése érdekében kímélni kell, **közjóléti létesítmények környezetében** azonban a balesetveszély elkerülése érdekében **álló holtfát nem szabad visszahagyni**;
- közjóléti és természetvédelmi szempontból is javasolt az erdőkezelési munkák során az **elegyfajok** között az erdei gyümölcsök (madárcseresznye, berkenyék, vadkörte stb.) kímélete és a **cserjeszegélyek megóvása**;
- biztosítani kell az erdő látogatói számára a közjóléti berendezések **akadálytalan használatát** és a közjóléti létesítmények környezetében a gondozott, **esztétikus környezetet**;
- a jelölt turistautak, a lovaglás és kerékpározás célját szolgáló utak nyomvonalán történő **közlekedés akadályoztatása esetén** gondoskodni kell figyelmeztető táblák kihelyezéséről és megfelelő elkerülő útvonalak kijelöléséről;
- a jelzett turistautak, a lovaglás és kerékpározás célját szolgáló utak nyomvonalának **közelítésre, készletezésre történő használatát kerülni kell**;
- az erdőgazdálkodónak törekednie kell arra, hogy az erdőgazdálkodási tevékenység **minél kevésbé és minél rövidebb ideig zavarja** az erdő látogatóit (látogatási csúcsidőszakokon kívüli munkavégzés, a korlátozás időtartamának minimalizálása, a

munkavégzés és a kitermelt faanyag kiszállítása során keletkező esetleges károk gyors felszámolása);

- a közjóléti létesítményekkel és nyomvonalakkal feltárt területen végzett fahasználati, erdőkezelési munkák céljáról, fontosságáról, várható időtartamáról ott **helyben célszerű az erdőlátogatókat tájékoztatni**, ami az erdőgazdálkodó által jogszerűen végrehajtott tevékenységeknek a társadalmi elfogadtatását jelentős mértékben segítheti.